

Det er uro og splittelse innen Arbeiderpartiet

Løssalgsspris 25 øre.

Møtet ved milepelen.

Vi gjør oppmerksom på at nedenstående er skrevet av Sigurd Hoel — og kan leses i hans bok «Møtet ved milepelen» som kom ut på Gylendals Forlag i 1947.

Alle disse andre nordmennene i Sverige! Strebere, udyktigheter, feiginger, skrytepaver, intriganter, fylt av sitt eget — jeg, jeg, jeg! — midt i verdens skjebnetime.

Noen av dem hadde da faktisk utført bra ting hjemme i Norge. Men ikke før hadde de vært 3 måneder i Sverige og fått seg en liten plass på kanten av en kontorkrakk, så var det som om de klamret seg til krakken som om de var i havsnød.

De så urett skje, så intriger seire, så snøfler stige til ærens tinde, — men klamret seg til krakken og tidde.

Og så denne regjeringen i London!

Udyktigheten her i Stockholm ja — men udyktigheten der! Det rent utrolige som foregikk der!

Hvordan var i grunnen denne regjeringen blitt til? Hadde en eller annen gått rundt med lys og lykte og samlet dens medlemmer opp i hjem for mindre begavete?

Men når de øverste er så svakt begavet og vet det selv, — nei, aner det, for de vet ingenting, ingen verdens ting, — så sørger de uvilkarlig for å trekke til seg samme slags folk, og holder på ævstand sånne som ville gjøre dem komiske ved sitt blotte nær-

8. MAI

Nr. 18

Fredag 18. mai 1951

5. årg.

Svenskættet families opplevelse under «rettsoppgjøret»

Etter 6 år er forløpelsen endt med oppreisning og skadeserstatning

SVENSKE aviser meddeler at den svenskættede norske kjøpmann G. A. Nilsson fra Båkerud og hans familie, som siden frigjøringen i Norge har vært under tiltale for landssvik, etter langvarige rettsforhandlinger og utredninger nu er blitt helt frikjente og har fått erstatning for lidd skade.

Dagen etter tyskernes kapitulasjon

Ble samtale under Rostock-møtet opptatt på lydbånd?

STALBANDET GODT FORVART I DEN RUSSISKE SONE I TYSKLAND

Med større og større sikkerhet fortelles det, at det skal finnes en stålbandsgjengivelse av samtale på det meget omtalte Rostock-møte, hvor en dansk talsmann var blitt enig med tyskerne om en fredelig okkupasjon av Danmark i 1940. Dette avgjørende bevis skal befinne seg i god forvaring i den russiske sone i Tyskland, hvor det foreløpig kommer til å forbli. På annet hold stiller man seg tvilende overfor denne påstand, men hele saken er foreløpig innhyllet i mystikk slik at man må avvente nærmere kjensgjerninger. Så meget er imidlertid sikkert, at det blir ikke stillhet omkring Rostock-møtet, før det er blitt klarhet om hele sakens forløp.

ble Nilsson og hans familie anholdt som mistenkt for landsfiendtlig virksomhet, forteller Amåls-Tidningen for 18. april. Uten rettergang ble de ført til Akershus i Oslo. Etter en måned ble den ene datter løslatt og kort tid senere en annen datter. Nilsson selv og sønnen Odd måtte bli 7 måneder hos det norske sikkerhetspoliti, mens sønnen Henry ble sluppet ut litt før. Ved den påfølgende rettergang ble de til slutt helt frikjente.

Senere reiste de erstatningssak, og domstolen i Halden har nu tilkjent dem en skadeserstatning på tilsammen mellom 11 og 12,000 kroner. — Saken har vært fulgt med den største interesse i de svenske grensebygd hvor Nilsson har mange slektninger. Hans hustru er fra Tøftedal.

Såvidt den svenske avis. Svenskene har her fått ett skoleeksempel på hva det såkalte rettsoppgjør kunne føre med seg. Intet under at saken har vært fulgt med så stor interesse på den annen side av Kjølen! Og at vår egen presse har vært taus —

DEN HOLLANDSKE REGJERING

overveier for tiden forslag om å stasjonere hollandske tropper i Tyskland som et ledd i atlantehavsforvarsprogrammet. (Politiken, 9. 5. 51).

Blir de tyske krigsfanger i Norge løslatt?

Tysk krav om at tyske krigsfanger i Danmark frigis.

Hvis ikke regjeringen etterkommer kravet vil en sensasjonell korrespondanse som fant sted under krigen mellom en ledende danske og en gestapo-offiser bli offentliggjort

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Martin Tranmæl.

Nyeste nytt i den berømmelige «Rostock-affære»

er, at København byrett har foretatt avhøring av en rekke av de daværende ministre. Møtet ble selvsagt holdt for lukkede dører. Det skulle bare mangle. men snart skal «de på den annen side» sørge for utluftning, og da kommer sensasjonene.

I den siste tid er ikke mindre enn fem redaktører fjernet fra sine stillinger

Tranmæl reiser landet rundt for å holde opposisjonen nede

DET BLE REGJERINGEN GERHARDSSEN som i 1945 skulle realisere arbeiderbevegelsens gamle drøm om et «folkehjem» med fred, frihet og folkelykke for alle. Det begynte med et gigantisk rettsoppgjør mot tusener av landsmenn som hadde hatt et annet livssyn og en annen politisk oppfatning enn DNA. En rettsløs periode på 6 år, preget av maktbrynde, brutalitet, hevtanke og vilkårlighet, ble sluttfasen i arbeiderbevegelsens idealistiske kamp for menneskeretten. Einar Gerhardsen brakte krigens barbariske rettsprinsipper inn i fredens samfunn.

Idag kjenner hele folket sannheten, og skuffelse, tvil og uro beveger seg i de store masser som engang trodde på DNA.s demokratiske innstilling.

Partilenkene spennes, men det hender at de spennes for hardt. Det lød som et smerteskrik da arbeiderpartimannen Friis for en tid siden påkalte ånden fra det gamle «Mot Dag». Partiet var uten ide, hevdet han. — Selv veteranen Evang har slått i bordet og forlangt tenkefrihet for partiets medlemmer, Løbergslis likeså, og det er ikke lenge siden Oksvik krevde livsrom for det private initiativ. Opland Arbeiderblad sjokkerte nylig hele partiet med å kreve forsvarsminister Hauges hode på et fat. Over alt dukker opposisjonens flammer opp. I Kristiansund demonstrerte sogar kaiarbeiderne mot sitt eget parti i selve 1. mai-toget. Partipisken makter ikke lenger å temme opprørernes frihetstrang.

MEN DEN SAMME 1. MAI stod partiets talere på flaggsmykkede podier og hyldet arbeidernes frihetskamp og det nye «folkehjemmet». — Bare de ferreste av tilhørerne visste vel at dagens tale var formet etter sentralledelsens spesielle diktat. Hver eneste 1. mai blir nemlig talerne tilstillet en omfattende liste over de punkter som skal berøres i talen. En hendig liten trykksak, trykket og utgitt ved hovedkontoret i Oslo.

UROEN BEGYNNER også å gi seg til kjenne innen A-pressen. Det er om lag 3 år siden redaktør Haslund i Sannmøre Arbeiderblad ble sparket på porten for sin ulydighet, og for noen uker siden ble også hans ettermann, Karl Pape fjernet. Redaktør Pape var

en meget fritalende herremann, men nå er det slutt. I Arbeiderpartiets pressekontor hvor han nå er blitt plassert blir han nok nødd til å skrive etter diktat. Det er heller ikke lenge siden redaktør Bolstad i Romsdal Folkeblad gikk av. Hans etterfølger er allerede fjernet, og en tredje redaktør er på trappene. Og i Kristiansund hendte det at redaktør Vandvik i Tidens Krav måtte forlate redaktørkrakken, og finne seg til rette i sosialkontorets sjefsstol. For ham betydde det atskillig lønnsreduksjon, samtidig som han automatisk ble fjernet fra sitt verv som viseordfører og fra en rekke andre kommunale ombud. Slik er idag situasjonen i partipressen landet over. Og dette er i realiteten bare bevegelser i overflaten, reflekser av katastrofene i dyptet.

DNA.s STORE GJENNOMBRUDD ble innledet med Johan Nygaardsvold. Vi husker ennå fra tusener av valgplakater hans runde, beroligende ansikt, breddfullt av omsorg for det «norske folk og land». Et annet ansikt trådte samtidig i bakgrunnen: Martin Tranmæl.

Skaperen av det hele, ildsjelen i utallige gatekamper og streiker, den hensynsløse revolusjonisten som krevde dynamitt i borrehullene og spiker i tømmerstokkene, — og som fremfor alt skolerte den sterke garde av samfunnsstormere som siden fulgte ham i tykt og tynt. Riktignok ble han siden redaktør i partiets hovedorgan, men likevel en bakgrunnsskikkelse i det politiske liv. Tilsynelatende, — for i partiets sentralledelse har han alltid vært å finne, bortgjemt, — men ikke fjernet.

SIDEN DEN GANG HAR PARTIET skiftet form og farge, og har forlenget forneknet sin egen opprinnelse. Men hvilken rolle har så den gamle parti-

Mordanslaget på politimester Landerud

Han ble brakt til sykehus av en skoleelev

Noen dager etter ble vitnet funnet død

EN APRILDAG i 1945 møtte politimester Ole Landerud på Hønefoss en bil med tre mann på en smal bro. På kloss hold avfyrt de tre flere skudd gjennom Landerud, et skudd

på at riksadvokat Aulie har varslet om en forestående løslatelse av de

ingenting, ingen verdens ting, — så sørger de uvilkårlig for å trekke til seg samme slags folk, og holder på avstand sanne som ville gjøre dem komiske ved sitt blotte nærvær.

Og så oppstår da det merkelige London-miljøet — dvergenes paradys som det ble døpt av en mann kommet dit ved en misforståelse.

Midt under verdens største krig, bosatt midt i verdens største by, klarte våre landsmenn — hokuspokus — å skape seg Norges minste Trangvik. Komisk. Ustyrtelig komisk!

avvente nærmere kjensgjerninger. Så meget er imidlertid sikkert, at det blir ikke stillhet omkring Rostock-møtet, før det er blitt klarhet om hele sakens forløp.

Frontkjemperne må betale 70000 kr.

Erstatningsdirektoratet anla ved Oslo byrett sak mot 98 frontkjemper og frontsykepleiersker og påstått inndraging av de beløp som ved «Fürsorgsoffizier der Waffern SS» ble satt inn på konto for dem i Oslo Sparebank. Byrettens dom gikk ut på at 93 frontkjemper og frontsykepleiersker ble dømt til å tåle inndraging av beløp fra 50 til 4500 kroner. Saken ble utsatt for en frontkjempers vedkommende, en sykepleierske ble frifunnet og saken trukket tilbake for 3 personer som samtykket i inndraging etter at saken var anlagt.

sensasjonell korrespondanse som fant sted under krigen mellom en ledende danske og en gestapo-offiser bli offentliggjort

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

«OSLARER ZEITUNGS» politiske redaktør, dr. Wäsche, har i disse dager offentliggjort et brev som han den 12. april i år sendte til den vesttyske utenriksminister, professor Hallstein.

Dr. Wäsche, hvis bror sitter i fengsel i Horsens i Danmark, ber i brevet om at den vesttyske regjering må foreta en diplomatisk demarche overfor den danske regjering til fordel for de tyske fanger som sitter i Horsens med sikte på løslatelse. Dr. Wäsche påberoper seg i denne forbindelse en meddelelse som det tales meget om i Tyskland og som går ut

på at riksadvokat Aulie har varslet om en forestående løslatelse av de siste tyske fanger i Norge.

Hvis Danmark skulle avslå å løslate de tyske fanger straks, formulerer dr. Wäsche en rekke minstekrav. Han foreslår 1) at de tyske fanger likestilles apsolutt med de danske «krigsforbrytere og landsforredere», når det gjelder benådningspraksis. — Dette ville i praksis bety at man straks måtte løslate alle fanger som har fått straffer under livsvarig fengsel. Videre foreslår han 2) at man gjenopptar sakene mot dem som har fått livsvarig fengsel og gir tyske advokater adgang til å assistere sine landsmenn. Endelig foreslår han 3) at de tyske fanger i Horsens får den samme behandling som ble innrømmet de danske fanger under krigen i Frøslev, altså opphevelse av arbeidstvangen og pakker gjennom det tyske Røde Kors.

Dette brev er et ledd i en journalistisk kampanje som dr. Wäsche nå fører mot den danske regjering og som begynte for et ½ år siden. Den 16. feb. offentliggjorde han i sin avis en artikkel under overskriften «Christ mas Møller var for rettferdighet!» I denne artikkel truer dr. Wäsche med at han vil offentliggjøre en korrespondanse som «en ledende dansk personlighet», som «idag sitter i en høy stilling» under krigen hadde med tyske Gestapo-offiserer.

På grunn av sine angrep på den danske regjering er dr. Wäsche blitt sterkt kritisert i «Hannoversche Presse», en avis som står det tyske sosialdemokratiske parti nær. Dr. Wäsche hevder at denne kritikk kan føres tilbake til hemmelige avtaler mellom det danske sosialdemokratiske parti og det tyske sosialdemokratiske parti.

MORALEN ER SUNKET

overalt, men i USA står vi så å si foran en oppløsning i moralsk henseende, fastslår Kefauverkomiteen som krever en nydannelse på rettsvesenets område i kampen mot kriminaliteten. Gangsterkongen Al Capone og hans medforbrytere var de rene barnehaveelever i sammenlikning med våre dagers forbrytere, heter det i komiteens rapport. (Sthlms-Tidn., 30. 4. 51).

HOTEL SACHER I WIEN

— kanskje Europas mest kjente og berømte hotell gjennom generasjoner — har i disse dager atter åpnet sine porter for almenheten etter å ha vært beslagnag av engenderne i seks år. For wienerne har dette vært en enstående begi-

vitnet funnet død

EN APRILDAG i 1945 møtte politimester Ole Landerud på Hønefoss en bil med tre mann på en smal bro. På kloss hold avfyrte de tre flere skudd gjennom Landerud, et skudd ramte dertil Landerud i hodet. Landerud sank i kne, og heltene forsvant i rasende fart. — En skoleelev som var i nærheten tok Landerud ved hånden og ved barnets hjelp greide han å komme seg til sykehus. I all hast ble han så kjørt til Drammen og operert. «Det var et Guds under», som overlegen uttrykte det «at han lever». Barnet som hjalp Landerud ble snart etter funnet død. Et ubehagelig vitne var borte.

En lang tid svevde Landerud mellom liv og død. Hans kraftige konstitusjon seiret, og noen uker etter kunne forbryterne (igjen) oppta sin lek med offeret. Etter å ha dratt ham ut av sengen, ble han blek og sjanglende skubbet inn i en bil for å anbringes i et av de nå berømte fengsler i Norge. Som Gunnar på Lidarende i sin dødstime sa til sin kone Hallgjerd: «Enhver har sitt å gjøre seg navnkundig av».

Landerud, som de som kjenner ham kan bekrefte, var en ualmindelig dyktig politimann og en til det ytterste pliktoppfyllende person, som aldri benyttet seg av sin stilling. I okkupasjonstiden levde han således ytterst spartansk. Han var ingen politiker, men tjente sine foresatte i den gjerding han ble satt til, og brukte sin innflytelse til å hjelpe sine landsmenn.

Lønnen han fikk var 20 år.

Goethe-huset i Frankfurt gjenreist

ALLE som besøkte Frankfurt før krigen, vil minnes «gamlebyen», dette kulturhistoriske klenodium med dets pittoreske middelaldergater og dets ærverdige bygninger. En av de vestlige luftpiraters mange heltebedrifter under krigen var å omskape denne kulturskatt til en ruinhaug, som det ennå ligger 24,000 døde under. «Gamlebyen»s militære betydning var vel omtrent samme størrelsesorden som det vidunderlige barokkanlegg Zevinger i Dresden eller som det gamle teater på Engen i vårt eget Bergen som jo også måtte bite i gresset for engelsktalende bomber.

Gjennom et utrettelig arbeid har det lyktes tyskerne å rydde opp i ruinhaugen etter det berømte Goethehus og av de bevarte brokker å gjenreise huset. Det er nu atter åpnet som Goethe-museum med de verdifulle manuskripter på plass. Men den stolte verdensberømte Römerhalle er bare et

redaktør i partiets hovedorgan, men likevel en bakgrunnsskikkelse i det politiske liv. Tilsynelatende, — for i partiets sentralledelse har han alltid vært å finne, bortgjemt, — men ikke fjernet.

SIDEN DEN GANG HAR PARTIET skiftet form og farge, og har forlenget fornekten sin egen opprinnelse. Men hvilken rolle har så den gamle partigeneralen spilt i denne utviklingen? Det er utenkelig at han i alle disse årene har funnet seg til rette med noen kårmanplass i Folkets Hus. Det er like utrolig at den fødte førerskikkelsen frivillig skulle stille seg som menig nummer i rekkene, eller godvillig underkaste seg omskolering og formynderi av sine unge elever og beundrere. Hans ånd og vilje er nok

— Forts. side 3 —

Hr. redaktør Larsen, Tromsø

Det er takkløst av Dem å angripe vergeløst mann

Oberst Sundlo er ingen forreder

I LESER FØLGENDE I BLADET «Tromsø», redaktør Larsen: «Dette bilde er tatt på Mellemveien i Tromsø for på dagen 11 år siden. Det var midt under krigen her nord i 1940, og de store snømengder gjorde at tyskerne etter den uventede landgangen i Narvik trass i oberst Sundlos forrederi ikke klarte å få tak i alle militærdepoeene våre».

Altså: Ennå idag fortsetter forfølgelsene og løgnaktigheten i de aviser som har satt seg som oppgave å sverte og umuliggjøre alle NS-folk. Bladet «Tromsø» må forutsettes å ha så pass intelligente medarbeidere, at de har fulgt med i det politiske rettsoppgjør og derfor vet, at oberst Sundlo er blankt frifunnet for beskyldningene for forrederi i forbindelse med forsvaret av Narvik. Dette er fastslått i dommen og gjentatt av ingen ringere enn oberst Schiøtz i hans redegjørelse i Kringkastingen. Ingen har noe å si på oberst Sundlos offiserære — unntatt redak. av bladet «Tromsø». Han kan være modig nok så lenge oberst Sundlo holdes i forvaring av Mot Dagistenes justisminister. Men en dag må han som alle de andre finne seg i å stå til regnskap for ubeføyede angrep på ver-

Naturen fornektet seg ikke.

Jøde begår kjempesvindel i det bayerske plyndringsdirektorat

Han har også kontrollert 90 prosent av svarstebørshandelen i Bayern

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Det bayerske justisdepartement har for noen dager siden offentliggjort en meddelelse om den såkalte Auerbach-sak. Auerbach er en jøde som under krigen satt i konsentrasjonsleir. Etter krigen ble han leder av det bayerske erstatningsdirektoratet, som hadde til oppgave å behandle saker om erstatning til tidligere konsentrasjonsleirfanger, særlig da jøder.

ALLEREDE FOR ET HALVT års tid siden begynte det å gå rykter i Bayern om Auerbachs arbeidsmetoder. Det het seg at han hadde gjort seg skyldig i omfattende bedragerier. Da Auerbach gikk for å være en ledende tysk jøde, var myndighetene til å begynne med ikke særlig stemt for å undersøke ryktenes sannferdighet. Saken var delikat.

FOR ET PAR MANEDER siden har imidlertid den bayerske justisminister Josef Müller tatt initiativet til en undersøkelse og har foranlediget at Auerbach er blitt arrestert. Justisminister Müllers politiske sinelag kan overhodet ikke trekkes i tvil, idet han bevislig detlok i kuppforsøket mot Hitlerstyret den 20. juli 1944.

I DEN RAPPORT SOM JUSTISMINISTEREN nu har offentliggjort blir det fastslått at man har funnet 929 dokumentforfalskninger i Erstatningsdirektoratet. Gjennom disse forfalskninger er staten

frasvindlet et beløp på ca. 2 millioner DM. Departementet antar at staten er frasvindlet ytterligere 3 millioner DM, men undersøkelsene for dette beløps vedkommende er ikke avsluttet. Justisministeren hevder videre at Auerbach uten rett har brukt doktor-tittel. Ennvidere er det fastslått at Auerbach har slått sine medfanger da han satt i konsentrasjonsleir, idet han av leirledelsen var innsatt som leirpolitmann. Departementet akter imidlertid ikke å trekke ham til ansvar for dette.

DE TYSKE MYNDIGHETER bestreber seg for å eliminere alle antisemitiske tendenser som måtte gjøre seg gjeldende innen den tyske offentlighet i forbindelse med denne skandale.

MANN OG MANN I MELLOM i Bayern har det vært snakket om at Auerbach i virkeligheten var «svarstebørshandelens høye beskytter» i Bayern. Men han hadde et annet

Nervøsitet i Sverige over besettelsen av Island

Privat til «8. Mai» fra Stockholm.

DE SVENSKES AVISER har beskjeftiget seg meget inngående med den islandsk-amerikanske avtale om USA's forsvar av Sagaøya og noen av dem har fremhevet at denne utvikling naturlig nok vil samle øket interesse om slike områder som Svalbard og «den nord-skandinaviske kalott».

I Sverige er man i all fall klar over at realitetene rykker Sverige nærmere inn på livet. Det problem som melder seg påny med økt styrke er om den alliansefrie politikk til syvende og sist kan redde Sverige fra stormakts-aksjoner. I denne forbindelse har man også med interesse lest en analyse av situasjonen som er gitt av den kjente tyske pansergeneral Hans Guderian, Hitlers siste stabssjef, som har utgitt en aktuell bok om vest-europeiske problemer. I denne bok betegner han Sverige som et farlig militært vakuum.

i virkeligheten kontrollerte 90 prosent av svarstebørsomsetningen av kaffe i Bayern, hvorved staten er tilføyert utallige millioners tap.

Det har vist seg at smuglingen og svarstebørshandelen er gått tilbake i Bayern etterat Auerbach ble arre-

Redaktør
Arvid B. Arntzen

Forretningsfører
Per Kvendabø

Postboks 41, Kristiansund N.

Abonnementspris kr. 16,00 pr. år

Utgitt av Interessentkapet 8. Mai

På vei til te mittstaten.

SÅ har vi atter feiet vår felles nasjonale minnedag, 17. mai. I svaimende festtaler ble den kalt frihetsdagen, men hva er frihet i dag? Den, som formår å telle tidens pulsslag, vil snart erkjenne, at dette med friheten er et høyst relativt begrep. Det er vel og bra, at vi fritt kan tenke og fritt kan tale, og for denne frihet gir vi gjerne vårt liv. Men vi er i ferd med å bli forvandlet til termitter i den store tue, som heter staten, og skal det fortsette med den samme fart som hittil, er den dag ikke fjern, da staten vil tenke og tale for oss alle som i det fullkomne termittsamfunn, hvor alle individer er underlagt en vilje og et mål. Og når så staten er blitt uttrykk for det herskende parti, som overhører enhver opposisjon, er vi på vei til diktaturet. Partiet er den hellige ånd i den nasjonale og sosialistiske mytologi, og statens konstabler og funksjonærer er englene og cherubene og dens fengsler og konsentrasjonsleirer er skjærsilden og helvedet for de ulydige, som i sin erkjennelsesdrift har tittet de ledende partipamper i kortene i pokerspillet om menneskeskjebnene.

Dette er ord som er sagt før oss, og advarslene har vært mange, men når sosial streben utkrystalliserer seg i velferdstaten, som gir forskrifter og forsorg fra vuggen til graven, da er vi på god vei til den ensrettethet, som ender i politistaten, i diktaturet. Termittene har gjennom sitt korte liv i mørke en eneste oppgave, og det er å tjene det fellesskap som heter staten, og for oss mennesker, som ennå har en instinktiv erkjennelse av frihetsbegrepet, er det ennå trang tilstede til å bryte bånd og stengsler og være sin egen lykkes smed, fri for partiparoler og statsforordninger. Så lenge denne trang er levende, er det håp for individet og utviklingen, men evnen sløves etter hvert som tiden går og statens forsorgsmakt øker. Og derfor er det på tide at noen roper vakt i gevær for friheten.

Vi har i de senere år berust oss slik i taleflommen om demokratiet, at det er i ferd med å miste sitt reelle innhold. Også kommunistene vil være demokrater likesom sosialistene. Men kommunistenes statsbegrep er totalitært og den statsmakt, som de har organisert, er absolutt. Imens er sosialdemokratene kommet dit hen at de vil identifisere seg med det demokratiske livssyn, som har funnet sin form i det såkalte borgerlige samfunn. Resultatet er en sammenkobling av liberal frihetstro og marxistisk økonomi, og det er et ekteskap som bærer skilsmisens kime i seg. De flyter ennå på troen på den sosiale samvittighet, men sosiale reformer og sosialisering er to vidt forskjellige begreper, ja vi våger endog å si, at sosialisering kan komme til å hindre sosiale reformer, som er betinget av en sund økonomi. Se bare på England i dag. Der har velferdspolitikere drevet det så langt, at skinnfellen er blitt for kort, og så kommer tilbakeslaget. Det er et stort spørsmål, om ikke også vi må gå den smertefulle vei, slik som landets økonomiske status er blitt tross Marshallhjelp og skatteplyndring, som har gjort friheten illusorisk.

Vi må se alle disse problemer i sammenheng med frihetsbegrepets undergravning og den gradvise utvikling henimot termittstaten. Og vi må ta problemene opp til prøving. Hvor alle tenker likt, tenker ingen meget, og derfor må noen bryte ut og synge ut. Vi ble gitt en grunnlov, som ga hvert enkelt individ sjansen. La oss ta arven opp. Høyt vil høyere, dypt vil dypere, det er fullbyrdelsens lov. La oss følge den også når det gjelder vår egen og våre medmenneskers velferd, mens det ennå er tid — før termittstaten omkapsler oss alle.

Pressen som forhåndsdomstol

STORT REALISASJONSSALG AV „NASJONAL HOLDNING“

Gulosten, Berggrav, Paal Berg, Øksnevad og mange andre ryddes bort

FORLAGENE ANNONSERER FOR TIDEN landet over at de er nødt til å få ryddet sine lagre, og de holder større varelisasjon — litt over innbrudds eller tjuefrontpriser.

Blant den litteratur publikum altså ikke har satt normal pris på, og som lagrene nå må ryddes for, finner vi en hel del av det nasjonale selvskryt som kom på trykk etter trykkefrigjøringen.

For å ta det alfabetisk kan vi begynne med tre av de riktige store, nemlig Andersen, Johannes (gulosten), Berg, Paal (hjemmefrontens offisielle leder) og Berggrav, Eivind (dobbeltingen). Det er naturlig å begynne med gulosten. Hans memoarer er satt ned fra 8,55 til kr. 3,00. Bergs «Godvilje og rett» fra 11,90 til 2,50 — altså ett enda dypere fall enn gulostens, — mens Berggravs beryktede «folkedom over N.S.» idag er å få for 50 øre. Vi visste den var billig, denne dommen. Men så billig!

Francis Bulls «Tretten(de) taler på Grini» er falt fra 5,70 til 1,50. Joachim Grøgaard's «Fem år under Kunze» fra 15 kr. ned i 3.

Ingeborg Gudes «Glimt i mørket» iflg. katalogen en serie infame tegninger av tyskerne og deres norske hjelpere — fra 9,05 til 2 kr., tross infamiteten.

Griniboka — det store utførlige verket — er i kraft av sin

Slik er rettstaten Norge.

Statsadvokaten motsetter seg at riksadvokaten blir ført som vitne i Holte-saken.

DET TARTID MED HOLTESAKEN I SKIEN likesom det tar lang, lang tid med den så meget omtalte Hildisch-saken, i hvilken både vi og mange andre er blitt opphengt til offentlig beskueelse gjennom justisministerens beryktede dokument «Stort. Medd. nr. 64». Om Holtesaken meddeles det nå, at høyesterett har avsagt kjennelse for at den skal

egen tyngde fallt fra 61 kroner ned i 15. Olaf Rytters radio-taler over B.B.C. fra 11,40 til 3,30

Sylvia Salvesens moralske akrobatikk «Tilgi men glem ikke» er fallt fra 13,30 ned i kr. 3. Vi vet ikke om hun er tilgitt, men det ser ut til at hun er glemt.

Ferdinand Schjelderups «Kamp for retten» er tydeligvis lite påskjønnnet. Den er ramlet fra 7,65 helt ned i kr. 1,00, mens hans fortsettelse «På bred front» bare er fallt fra 13,90 til 2,50.

Didrik Arup Seips selvforherligelser «Hjemme og i fiendeland» stod i 1945 i 19,10 og kostet idag kr. 4,50. Osvald Sundes bloddryppende gangsterbok — «Menn i mørke» er ruslet ned

fra 10,30 til kr. 3,00. Og Arnulf Øverlands «Tilbake til livet» fra 5,85 til 1,50.

Og så kommer stemmen fra London, selveste Øksnevad. Den engang så lyse stemmen, som fra det trygge studio i London oppfordret alle landsmenn i det okkuperte Norge til å ta risiko, er idag sunket ned i dyp bass — fra kr. 19,70 til 3 små kroner.

Det gjør godt å se at det lesende publikum i Norge ikke idag er villig til å gi svartebørspriser for alt dette, og at lagrene ryddes på basis av utsalgspriser som er nøkterne og som noenlunde tilsvarende makulaturens verdi.

Har oberst Sshiøtz skrevet seg ut av lauset?

DA TYSKERNE FORETOK sin velgrunnede lynbesettelse 9. april, mente kommanderende general Laake, såvidt man vet, at de reelle forutsetninger for effektiv militær motstand manglet. Den norske militære søvn hadde vært så dyp, at man kunne likeså godt sove over 9. april også, og se å gjøre det best mulige ut av det ved forhandlinger.

Til syvende og sist stolpret den rastløse regjering inn i en slags motstandslinje under hr. Ruges militære scepter. Det er tema for doktoravhandling — om ikke for politiettersforskning — om dette valg skyldtes hensyn til regjeringens prestige og visse avhengighet overfor England. Eller om det var regjeringens syn på Norges sanne interesser som slo igjennom? Frifinnelser av norske mil. sjefer som kapitulerte uten motstand, synes å tyde på at disse hadde gode kort på hånden vis a vis regjeringen, som ikke hadde istemt krigsropet med fullt bryst....

General Ruge selv har for såvidt inntatt en klok og sympatisk holdning. Han har uttalt at han har gjort så mange feil selv at han vil ikke klandre andre! Med sin person og sin posisjon som Norges mil. nasjonalhelgen nr. 1 — etter general Fleischer — har han skjernet befal, som heltene fra klubbstolene i London ville ødelegge. På dette felt har generaløyntnant Ruge skaffet seg en permanent fjær i hjelmen....

Forutsetningen for den av ham valgte motstandslinje var naturligvis utsikten til alliert hjelp, som måtte

norsk regulær motstand brast. Den allierte hjelp ble nærmest en skandale. Den norske regjering forsvant stille til England. Kronprins Olav ble nektet å dele skjebne med sitt folk, og til overflod truet, hvis han ville fremture med en så formastelig ide.. Den britiske minister Cecil Dormer's andel i all denne hurlumhei på høyere norsk hold har hittil vært omhyggelig mørklagt.... Når unntas noen hjertesukk fra Koht....

Hvor diletantisk det hele var lagt an fra britisk side militært gir oberst Johannes Schiøtz et klart bilde av i sin artikkel i Norsk Militært Tidsskrift nr. 3 i år — «Britisk fremstilling av operasjonene i Nord-Trøndelag i 1940».

Han behandler bl. a. general Carton de Wiart's bok «HAPPY ODYSSEY». Generalen ble sjef for den allierte styrke som ble landsatt i Namsos. Han hadde ikke gjennomgått noen utdanning i høyere føring, men hadde erhvervet seg 11 sår i tidligere kriger.

Oberst Schiøtz skriver på side 139: «Vi har hatt en sterk følelse av at de allierte operasjoner i Nord-

MALERI

ønskes kjøpt til en 50 års dag. Helst Gude, I. S. Dahl, Astrup eller Bodom. Oppgi motiv, størrelse og pris under bill. mrk. «Maleri nr. 166».

Interessante tall om amerikansk presse

Det amerikanske fagblad «Editor and Publisher» gjengir en rekke interessante tall om den amerikanske presse nettopp nu. I De forente stater var det pr. 1. januar 1951 i alt 1772 aviser — eller 8 færre enn året før. Det er 332 morgenaviser, 1450 kvelds-aviser og 549 søndagsaviser. Gjennomsnittsooplaget for morgen- og kvelds-avise pr. dag var i fjor 53,829,972 eksemplarer eller nesten 1 million mer enn i 1949. Det totale søndagsopplaget for samtlige aviser var 46,582,348 eksemplarer eller 183,380 mer enn i 1949. Opplagstallene har vært i ubrutt stigning siden 1938.

Mens de fleste avisers opplag er steget, sank opplaget for det amerikanske kommunistpartis offisielle organ «The Daily Worker» til under 14,000.

Dagsavisene brukte i 1950 5,405,616 tonn avisepapir, en øking på 7,4 pst. fra 1945. Mesteparten av papiret importeres fra Kanada.

denne oppfatning. Spørsmålet blir om oppfatningen hadde et rimelig grunnlag, og det er meget som taler for at så er tilfellet» skriver Schiøtz. — Skrifer han seg hermed ut av «lauget»?

Videre skriver han:

«Planen gikk opprinnelig ut på gjenerobring av Trondheim i samvirke med flåten». (Kfr. Centralkomiteens innsats med å skaffe tyskerne arbeidere til utbygging av flyplasser for å beskytte Trondheim mot alliert angrep!! Potemkins anm.) «Det ble som kjent ikke noe av. Da Carton de Wiart så sendte en offiser av sin stab til London for å få nærmere instruksjon fikk han ikke noen. Han fikk senere ordre om evakuering, men den ble tatt tilbake. Så kom ny ordre om evakuering, etterfulgt av forespørslen om retretten til Mosjøen. Da han avviste tanken, kom den endelige ordre om evakuering.

Det kan lett forstås at generalen måtte få den oppfatning at krigsledelsen i Storbritannia heller ikke hadde noen tro på foretaket og ikke visste hva den ville. Dette måtte selvfølgelig påvirke hans egen bedømmelse av situasjonen.

Han mangle fly, kanoner og biler!»

Videre skriver Schiøtz på side 140

ta arven opp. Høyt vil høyere, dypt vil dypere, det er fullbyrdelsens lov. La oss følge den også når det gjelder vår egen og våre menneskers velferd, mens det ennå er tid — før termittstaten omkapsler oss alle.

Pressen som forhåndsdomstol

USA.s Høyesterett har nylig reist et spørsmål som lenge har bekymret tenksomme avisredaktører i Statene og burde gjøre det samme her i landet. Spørsmålet var: Setter sensasjonelle avisskriverier i straffesaker individets rett til rettferdige rettsforhandlinger i fare? Spørsmålet ble satt skarpt i søkelyset under en sak hvor Høyesterett opphevet en underordnet domstols avgjørelse hvorved to negre var blitt dømt til døden for voldtekt av en hvit kvinne. Høyesteretts enstemmige dom grunnet seg på den omstendighet at negre var blitt utelukket fra straffedomstolens jury. Høyesterettsdommer Robert H. Jackson gikk imidlertid videre i sitt votum. Han gjorde gjeldende at selv om negre ikke var blitt utelukket fra juryen, ville en rettferdig og objektiv rettsforhandling vært umulig på grunn av de opphissende avisartikler omkring straffesaken. Jackson sa like ut: «Rettsforhandlingene var bare en juridisk gestus for å fastslå en dom som allerede var diktert av pressen».

Forut for rettsforhandlingene hadde en lokalavis offentliggjort en tegning som fremstillet 2 tomme elektriske stoler med underskriften: «Intet kompromiss! Dødsstraff!». Pøbelopptøyer i distriktet hadde gitt avisene anledning til opphissende overskrifter, såsom: «Flammer fra negerhjem opplyser natthimmelen i Lake County». Distriktets sjeriff hadde meddelt pressen at de tiltalte hadde «tilstått», men noen tilståelse ble aldri dokumentert eller påberopt for domstolen. Retten hadde videre, sa dommer Jackson, satt til side som betydningsløse, beviser som godtgjorde at de tiltalte var blitt brutalt prylt under avhøringene. Ved å opplyse om «tilståelsene» hadde avisene forebrakt for juryen «beviser» som ikke var blitt

brukt i retten. Dommer Jackson konkluderte sitt votum slik: «Under utøvelsen av sine forfatningsmessige rettigheter (til pressefrihet) må avisene ikke berøve de tiltalte deres rett til rettferdige og objektive rettsforhandlinger. Disse domfellelser, ledsaget av slike begivenheter, tilfredsstiller ikke noen sivilisert oppfatning av hva der er «due process of law». Og den kjente New York-avis World Telegram & Sun slo fast: «Pressefrihet er en dyrebare rett. Som enhver rett kan den imidlertid bli misbrukt og har ofte blitt misbrukt på bekostning av andre dyrebare rettigheter som i like høy grad har krav på den beskyttelse konstitusjonen tilsier».

Vi kunne ha trengt en dommer Jackson her i landet under «rettsoppgjøret». Men i presseørkenen i «rettsstaten Norge» ville vel hans røst neppe være blitt hørt.

R. K. L.

Hildisch-saken, i hvilken både vi og mange andre er blitt opphenget til offentlig beskuelse gjennom justisministerens beryktede dokument «Stort. Medd. nr. 64». Om Holtesakeri meddeles det nå, at høyesterett har avsagt kjennelse for at den skal behandles for lagmannsrett i Arendal.

Det var påtalemyndigheten som fremsatte begjæring om at saken måtte bli overført fra Telemark til et annet lagsogn. Vi skal ikke kommentere dette nå, men det forteller litt om norsk rettsvesen.

Det er — ikke uventet for oss — kommet inn et nytt moment, som kan føre til at saken blir ytterligere utsatt. Det var meningen at den skulle ha begynt 24. mai, men så har statsadvokaten overfor lagmannsretten fremsatt begjæring om, at riksadvokat Aulie ikke skal tillates ført som vitne! Holthe på sin side mener, at riksadvokaten er helt nødvendig som vitne for å få saken ordentlig belyst. Men — det ligger til rettens håndhevere å bestemme.

OVERRETSSAKFØRER HANEVIK

Ø. Storgt. 28 - Drammen.
LANG RETTSPRAKSIS - INKASSO

heltene fra klubbstolene i London ville ødelegge. På dette felt har generaløyntant Ruge skaffet seg en permanent fjær i hjelmen....

Forutsetningen for den av ham valgte motstandslinje var naturligvis utsikten til alliert hjelp, som måtte komme straks og tilstrekkelig! Hvis dette ikke skjedde måtte Laakes avviste linje militært og forstandsmessig sies å være den riktige. Siden er Ruge kommet på at motstand og offer — uansett reell nytte — var å foretrekke av nasjonal-romantiske grunner! For å gi det materialistisk og avslappede norske folk noe å leve på....

Skal man dømme etter den florende norske minnestøttefabrikasjon har vi fått meget å leve på, og billed hugger Bast mye å leve av! Norge ser idag ut som en eneste tankforhindring av regulær og illegal minnestein. Aldri i historien er en så liten motstand feiret så overstadig. Men så has det også megen vond samvittighet overfor de døde på ledende hold!!!

Den militære forutsetning for

i Namsos. Han hadde ikke gjennomgått noen utdannelse i høyere føring, men hadde erhvervet seg 11 sår i tidligere kriger.

Oberst Schiøtz skriver på side 139: «Vi har hatt en sterk følelse av at de allierte operasjoner i Nord-Trøndelag ikke ble ledet med særlig energi.... Generalen skriver først at han på forhånd ikke hadde noen tro på at felttoget hverken ville bli langvarig eller vellykket. Videre at utstyret på avgjørende punkter var så mangelfullt at han snart ble klar over at det var liten nytte ved å bli i Nord-Trøndelag. Dette telegraferte han til krigsministeriet. Svaret ble at det av politiske grunner var nødvendig at han ble hvor han var, hvorpå han svarte at det var nok også det eneste han kunne utrette. Han ble tilbudt forsterkninger, polaker og franske fremmedlegionærer, men avslo da evakueringen ville bli vanskeligere, hvis de kom.... Man kan ikke vente noen særlig energi over operasjonene når sjefen har

Britannia Hotell

Drammen.

Inneh.: H a n s E g g u m

delsen i Storbritannia heller ikke hadde noen tro på foretaket og ikke visste hva den ville. Dette måtte selvfølgelig påvirke hans egen bedømmelse av situasjonen.

Han manglet fly, kanoner og biler! Videre skriver Schiøtz på side 140 om et annet graverende britisk trekk: «Foran er nevnt at det fra britisk side flere steder ble vist liten vilje til samarbeide med norske tropper. Dette gjelder også krigsskuepl. i Nord-Trøndelag. De norske tropper nevnes overhode ikke i «Happy Odyssey», men til sist sies om nordmennene under okkupasjonsårene, at «they earned the respect and admiration of the world».... (!!!)

— — — Det var i påvente av en slik skandaløs og nonchalant «hjelp» at de norske soldater lot sitt liv! Og etter den norske forsvarsmakts kapitulasjon 10. 6. 40 lot nordmenn seg forlede til illegale handlinger og snik løp som etter krigens lov medfører døden, og bringer den okkuperte befolkning i fare til ingen verdens nytte

Derfor er det nok nødvendig med minnesteiner og kamuflering av de faktiske forhold! Men sannheten bringes etterhvert fram.

Blir den britiske hjelp av samme natur denne gang?

POTEMKIN.

Utenrikskrønikk

Island har fått sin 9. april

DET KOM, DET SOM MATTE KOMME. Sagaøya Island har opplevet sin 9. april. Fra det øyeblikk at Island tiltrådte Atlantpaktens var det klart, at det ville hende noe. I det nett av radarstasjoner, som skal holde vakt om Atlantpaktlandene var det et hull mellom Nordnorge og Grønland, fordi Island ikke har noe forsvar, og dette hull måtte før eller senere fylles. Nå er det skjedd ved at amerikanske luftstyrker er landet på Keflavik flyplass og har opprettet base der. Det hele kom overraskende på de ikke innviede, og det var de fleste, men nå vet vi, at det allerede i november ble igangsatt forberedelser til denne aksjon, som selvsagt er skjedd med Islands samtykke. Det islandske allting er blitt spurt og har nå unntas kommunistene, gitt sitt samtykke.

Amerikanerne er godt kjent fra krigens tid på Keflavik flyplass og når de amerikanske luftstyrker foreløpig teller bare om-

lag 200 mann, må man ikke se dette bare som en symbolsk handling, det kommer nok flere. Rent teknisk betrakter amerikanerne Island som et «forankret hangarskip», et uttrykk som også ble anvendt i krigens dager. Øyas forsvar sorterer under sjefen for A-paktlandenes flåtestyrker med admiral William Fechteler som øverste sjef — den samme mann som Churchill protesterte mot, idet han henviste til Englands tradisjoner og erfaringer på de syv hav, men det må innrømmes, at amerikanerne i dag er best kjent på øya, om de enn ikke er elsket. Det må således understrekes at Island med dette er knyttet til Grønland — Canada — USA med New Foundland som forsyningsbase og ikke til Norge—Danmark.

Meldingen om amerikanernes inntog kom som en bombe for de fleste, og de øvrige medlemsstater var ikke blitt underrettet, ja selv ikke Eisenhowers hovedkvarter etter hva det fortelles.

Den amerikanske regjering ville ikke ta noen risiko etter de bitre erfaringer som den har opplevet. Hva to vet i slike saker, er en for meget, og skulle hele tolv nasjoner underrettes på forhånd vet man ikke hva man ville ha opplevet. Det er ikke så aldeles sikkert, at USA stoler på de mange Kerenski-regjeringer og deres medlemmer. Dette bør man ha for øye når man vil bedømme situasjonen, og vi kan komme til å oppleve flere slike overraskelser.

Mange vil vel spørre, hva Sovjet-Russland vil si til denne aksjon. Til å begynne med ble aksjonen karakterisert som en okkupasjon, men nå er den islandske Charge d'affaires i Stockholm dirigert til Moskva og han får den vanskelige job å klarlegge det som er skjedd.

At russerne er forberedt på mottrekk, kan man anse som gitt, og da reiser spørsmålet seg: Hva blir det til med Svalbard? Alle vet at russerne er travelt beskjeftiget deroppe, men hva de gjør vet ingen utenforstående. De bryter vel kull innimellom overveielsene og observasjonene. Time will show.

Samtidig med meldingen om amerikanernes landgang på Island har generalmajor Roger Ramey ved de amerikanske flystyr-

ker kommet med noen interessante opplysninger i tidsskriftet «Look». Han sier, at amerikanske fly, som har med seg atombomber, vil være istand til å angripe Russland allerede nå og at 90 pst. av dem vil nå frem til vitale mål. USA kan angripe fra ti forskjellige retninger med bombemaskiner fra den mengde av flyplasser, som ligger i ring omkring Sovjetunionen. Selv om alle baser i Tyskland, England Spania og Nord-Frankrike skulle bli berøvet amerikanerne, ville de allikevel kunne nå frem fra luftbaser på det amerikanske fastland. — Noe av det mest interessante ved denne uttalelse er, at det likefrem bekreftes, at amerikanerne har flyplasser i Spania. Vi har tidligere fortalt, at amerikanerne allerede i 1944 overtok en av de store flyplasser utenfor Madrid, og da vil man også forstå det dobbeltspill som drives med hensyn til den diplomatiske representasjon i Madrid. Det var ingen annen enn den norske utenriksledelse som gikk på limpinnen dengang, og det har vi vel fått betale for ganske grundig, men det forteller ikke regjeringen noe om. I det hele tatt drives vår utenrikspolitikk som et privat foretagende for det kgl. norske arbeiderparti,

som nå og da kaster et lite bein til de andre partiers medlemmer av utenrikskomiteen. Men folket — det vet intet. Det er demokrati etter den siste oppskrift

Vi tror nok, at russerne vil interessere seg mere for general Rameys opplysninger enn for amerikanernes militære okkupasjon av Island, for det er vitale deler av russisk industri som kan rammes fra Middelhavsbasene, mens Island mere er en observasjonsstasjon til sikring mot overfall på selve USA.

Når Island har tatt denne avgjørelse, må man se det som en nøktern vurdering av den internasjonale situasjon. Det betyr selvsagt en styrkelse av Atlantlandenes forsvar, men det er samtidig et varsel om hvor alvorlig situasjonen er. Under slike omstendigheter er det også nødvendig for vårt land å holde kruttet tørt, men det mangler desverre meget på tilliten til de menn som er satt til å stille med vårt forsvar. Om det kan man lese mange triste ting i dagspressen, så vi skal ikke her gjenta det. Men vi, som ropte varsko forrige gang uten å bli hørt av politikkerne, er denne gang henvist til å se på med armene over kors. Er ikke bare dette et tidens tegn i norsk forsvarsberedskap?

Statsråd Ulrik Olsen mente redaktør Vandvik, Kristiansund var lite skikket til stortingsmannslivet i Oslo.

Klikkvesenet innen Kr.sund Arbeiderparti har gitt seg merkelige utslag.

Det blir lagt munnkurv på de frittalende — og de blir flyttet som sjakk-brikker.

— Fortsett fra side 1 —

sterkere forankret i de klassebeviste kretser som siden har dannet A-partiets hjerte og hjerne. Og ingen bør tvile på at det er Tranmæls ånd som ennå idag streifer over de urolige vann. Det er all grunn til å innrømme hans sentrale plass i det politiske bakgrunnsspill, også i det oppgjør som er innledet innen partiets egne rekker. Dertil kommer de hensynsløse, diktatoriske tendensene alt for godt frem i dagen, som en skrikende kontrast til det demokratiske sinnelag som partiet hevder i sitt program.

MARTIN TRANMÆL er ikke lenge med i den veltrimmede tramjengen som heier velgerflokken frem til valgurnene. Han er mannen i skyggen, edderkoppene, som våker ved partiets nervesentrum.

En og en gang dukker han opp i dagslyset, — uventet, i et eller annet partikontoret. Det blir en dags opphold eller to, med konferanser, styremøter og «observasjoner», — kanskje også et eller annet pliktiskyllig møte i et arbeiderlag. Så er han atter borte. Det er helst de urolige frontavsnittene som besøkes. I alle tilfelle etterfølges besøkene av hektisk aktivitet. Det er såvisst ingen til feldig, pensjonert redaktør som er på gjennomreise for å hilse på kamerater fra pionertiden. Det er Tranmæl, partiets jernmann, som personlig er med og stabiliserer fronten.

DET VAR IKKE UTEN GRUNN, og heller ikke uten ettervirkning, at han for et par år siden dukket opp i Kristiansund. Det er en kjent sak at partiets administrasjon på Nordmøre lenge har stått i centralledelsens søkelys.

I denne forbindelse kan det være verdt å se litt på forholdene som har hersket ved partiledelsen i Kristiansund de senere år. Det gir nemlig et ganske godt glimt av ånden innen partiet, og av de diktatoriske tendensene som preger partidressuren fra øverst til nederst.

LA OSS TA ET TILFELDIG EKSEMPEL fra tiden umiddelbart foran siste stortingsvalg. Det hevet seg dengang røster for å plassere fru Arna Guttelvik på stortingslisten, til fortregning for redaktør Vandvik. — Fru Guttelvik ble beordret til Oslo, og møtte til audiens hos selveste Ulrik Olsen. Statsråden forela henne saken, med spørsmål om hun var villig til å stille seg som kandidat. Fruen henviste til at forskyvningen av Vandviks kandidatur var et omtålelig spørsmål. Overfor dette repliserte statsråden, at Vandvik var lite skikket for stortingsmannslivet i Oslo, og at en gjerne så en representant for kvinnene på partiets liste. Overfor dette erklærte fruene seg villig, men forbeholdt først å konferere med hr. Vandvik personlig.

VED HJEMKOMSTEN OPPSØKTE hun så redaktør Vandvik som kort og godt uttalte at han ikke ønsket å bli stillet som stortingskandidat, og at det antydde forslag var i

trakte en tilsidesettelse som noe av et mistillitsvotum. Resultatet av denne kursendring ble øyeblikkelig tilbaketrekking av fru Guttelviks kandidatur. Så «taktløst» behandles et akutt kvinnelig medlem innen DNA, og så vilkårlig og fullt av intrigespill er livet bak partiets yttre kulisser.

Partiarbeidet på Nordmøre ledes fra Kristiansund, hvor man i distriktene lett ironisk snakker om «klikken».

«KLIKKEN» ER DEN KAMERATKRETS av partispiesser, som deler administrasjonsvervene i partiet mellom seg, og som i tur og orden belønnes med offentlige nøkkelstillinger. Det er en engere krets, som representerer de forskjellige karakteregenskaper som skal til for å gå til topps i partiet, og det er ikke alltid den sosiale samvittighet tøyler utslagene av primitiv maktglede.

DENNE KJENSGJERNINGEN har forlenget sitt «klikken» i et mindre heldig lys overfor avdelingene i distriktet. For et par år siden reiste ungdomslagene en sterk aksjon for å rydde opp i klikkvesenet i Kristiansund. Aksjonen ble slått ned, brutalt og effektivt, med virkemidler som synes utenkelig i et parti som bygger sitt program på et demokratisk grunnsyn.

OPPOSISJONEN FIKK sin utløsning ved et par nyansettelser i Tidens Krav. Avisens bladstyre hadde nemlig ansatt ny redaksjonsssekretær og en journalist, som begge ble hentet fra høyreavisen «Møre Dagblad» i Kristiansund, og som begge var liber tasfolk. Ungdommen reiste en protest aksjon med støtte av arbeiderlagene, og det strømmet etter hvert inn med protestresolusjoner til ledelsen av Nordmøre Arbeiderparti. Partiets formann, Petter O. Branem, imøteså en mindre heldig utvikling av saken, og innkalte representantene for partior ganene til møte. Ungdommen fremkom her med sin kritikk over bladstyrets og partiledelsens disposisjoner. Branem og en rekke av klikkens forgrunnsskikkelser ga derimot bladstyret full støtte. Vandvik understreket som redaktør at det var ham helt likegyldig hvilken politisk innstilling hans medarbeidere representerte, — og brukbart journalistmateriel var meget vanskelig å oppdrive. Derfor var heller ikke de ledige stillinger blitt kunngjort i Tidens Krav eller andre av partiets aviser.

TILSLUTT GIKK MØTET TIL AVSTEMNING. Det ble avgitt noen og tyve stemmer, og med 2 stemmers overvekt ble nyansettelsen i T. K. godkjent. Så usannsynlig det høres, var bladstyrets medlemmer selv med og avgav stemmer, og avgjorde dermed avstemningsresultatet til egen fordel. Ungdommen protesterte selvfølgelig mot et slikt overgrep, og krevde omvalg. Men nei, Branem avsto uten videre henstillingen. Til gjengjeld rettet han en kraftig skyllébøtte mot ungdommen for å ha fremmet saken på ureglementert måte. Den skulle

teren Rodin, og andre måtte i ilden for å røkkelegge den indre front under stormen mot de vaklende skanser. — Hovedopponenten var en ungdom fra Vågbø samt formannen i AUF, Anker Melbye.

BRANEM FREMMET PÅ NY SPØRSMÅLET om ungdommens ulovlige aksjon. Dermed kom hovedspørsmålet mer i bakgrunnen. Til slutt ble det vedtatt en resolusjon, som ga bladstyret tillitsvotum. Her foreslo Branem et tilleggs punkt som inneholdt en sterk fordømmelse av AUF's aksjon. Bare ved inngrep av partiveteranen Peder Kanestrøm ble dette avverget.

DET KAN HER VÆRE PÅ SIN Plass å nevne at et år senere satt opposisjonens leder, ungdommen fra Vågbø, plassert som reisesekretær i Nordland fylke, mens Peder Kanestrøm ble forflyttet til et tilsvarende verv på Sunnmøre. En meget hensynsfull og godt kamuflert form for deportasjon.

Martin Tranmæl hadde nemlig en vakker dag dukket opp i Kristiansund, sentraladministrasjonens rapporter fra Nordmøre var nemlig foruroligende. Det måtte en smule ombløring til. Tranmæls opphold var te bare et par dager, så var han atter ute av synskretsen.

Det ble ikke bare disse to som rykket ut av urosfeltet. — Den upålitelige Vandvik ble utpekt som syndebuk og gladelig ofret for å tilfredsstille opposisjonen. Ved juletid forlot han redaktørkrakken i Tidens

Krav og sine mange kommunale verv. «Klikken» var et medlem mindre.

DETTE ER ALTSAMMEN TILFELDIGE GLIMT fra A-partiets dagbok, lokalstoff av temmelig kompromitterende art. Ikke å undres over at partiets årsberetninger er vanskelig å redigere for å stemme noenlunde overens med partiets offisielle søndagspynt. Riktignok trykkes det årsberetninger hvert år, som samvittighetsfullt fordeles mellom representantene på årsmøtene. Men like samvittighetsfullt samles de inn ved møtens slutt. Det er nemlig ikke all slags litteratur som egner seg for bokhyllene i et sant demokratisk samfunn.

PRAKTISK TALT VED ALLE PARTIETS organer i Kristiansund er de gamle navn utskiftet i den senere tid. Nye navn har etterhvert overtatt formannsvervene i Nordmøre Arbeiderparti, Kristiansund Arbeiderparti, Ungdomslaget, Arbeiderlaget og Kvinnernes Distriktslag. Overalt spores uroen, opposisjonen, splittelsen, — oppløsningstendensene. Det er tvangstøylene som føles for smertefulle i en tid da hevdelsen av frihetsbegrepet og de menneskelige rettigheter har gitt en og hver grunn til ettertanke. De unge ser realistisk og uhildet på situasjonen. De eldre har en gang sett fremover til et høyere mål enn Einar Gerhardsens «folkehjem». Uunngåelig nærmer skjebnetimen seg, da utviklingen av Det Norske Arbeiderparti skal avgjøres av den store oppgjørskvern.

Er Peter Bendow blitt «landssvikner»?

Av Alexander Lauge

ETTER krigen er angrepene på det frie ord blitt stadig hyppigere og og mindre kamuflert, — skriver rettskrivner i Eldsivating lagdømme, Peter Bendow — i det høytliggende blad Samfundsliv nr. 9 i år.

Så lenge rettskrivneren skrev passende underholdningsstoff og av og til en harsk bemerkning om «landssviknerne» i Dagbladet, stod spaltene åpne. Som så mange andre sterke skrivere — da faren var over — hadde han vel ikke noe besunderes å peke på i retning av folkerettsstridige fabel-innsatser for fedrelandet, hva heller ingen kunne vente av denne utenfor kontortiden produktive humanist.

Stille og trofast arbeid i studerlampens skinn er sikkert gavnligere enn myrding i mørke Og Aulabanner....

Men nå har herr Bendow åpenbart fått farlige meninger! Denne beleste mann kjenner sikkert Saint Just's ord: Hva forrederi er vet man. — Det er å ha en annen mening enn den herskende klikk.

foretrekke. I selskapene rundt på Vestkanten var alt dette skjult kommunisme og en støtte av Sovjet. . .

Idag er dette alt sammen meninger av fæleste slags! Det er åpenlys Quislingtale, herr Bendow. Får De en betydelig menighet og fremturer med slikt så kommer De til å debutere i «standretten», aksjonert av en herr Follstad og dømt av en herr Thrapp.

Det er karer som ikke vil gjøre Dem veien lang til ekskusjonspeletongen. De har trening i så måte Tilgi at en fallen engel ber Dem om — nå da det allikevel er forsent å løfte et forøvrig splintret verge — at De heller fortsetter å gi folk Deres interessante innblikk i egyptologien! Pass bare på at De ikke blir bitt av en gjengjemt Uraeus-slange i de Faraoske gravkamre! Det hender så mangt med herrefolks opponenter ..

Står De nå frem som De stevner kommer De på geledd med uønskede personer og risikerer at den bekjente bilkjører og geniale leder av den såkalte hemmelige tjeneste — London-oberstltn. V. Evang i Myntgaten —

Handelsbrev og telefon

har jeg og søker salg/representasjon for utenbys produsent/firma Bill. mrk. «Oslo nr. 168».

Forbindelse ønskes

Ønsker forb. med enke eller frask., 35—50 år, som har kjeller eller fabr.-lokaler, Østfold, Vestfold, sydl. Norge, og som er interessert i samarbeide. Gode vilkår. Store muligheter. Ønsker pensjon. Kjører bil. Språkmektig. Edruelig, ikke-røker.

Bill. mrk. «Streng diskresjon nr. 162».

Pike, 15—16 år

e. eldre får god plass i Asker fra juni måned. Tilsyn med to barn, 6 og 10 år. Bill. mrk. «Familie-medlem nr. 161».

Plass søkes

Gift fjøsroter søker ny plass helst større fjøs, gardskar eller annet arbeide. Hus må skaffes. Bill. mrk. «Frontkjemper nr. 160».

Kvinnelig kompanjong

søkes til en god DELIKATESSE-FORRETNING i godt vestk.strøk i Oslo. Billet bedes sent (Forbundet), Kierschowsgt. 5, Oslo mrk. «L. M. nr. 169».

Det må lønne seg

Under finansdebatten i Stortinget foreleden sa odeistingspresident C. J. Hambro:

Den svenske leder av Folkepartiet skapte et slagord som hadde en viss betydning under valgene i Sverige. Han sa: «Det må bli slik at det lønner seg for folk å tjene penger. Og først når det lønner seg vil man få den økede arbeidsinnsats på en rekke av områder som vi alle mener er nødvendig».

Sir Stafford Cripps sa, da han fremla sitt siste budsjett før han ble syk for et par år siden, de meget riktige ord: «Vi har i de siste fire år gjennom sosiale ytelser og bevilgninger bevilget alt som det er mulighet for å bevilge, inntil den tid måtte komme da der blir en sterk stigning i vår nasjonale produksjon, og selv da har jeg ingen tvil om at den enkelte vil ønske å beholde en meget betydelig del av sin inntektsstigning for å kunne disponere den selv».

Vi kan ikke i det lange løp, fortsatte Hambro, stimulere til øket innsats på alle områder, — jeg er enig med statsministeren i at det er ikke bare de organiserte arbeidere det gjelder, det er alle grupper i samfunnet — uten å gjøre det klart at staten ønsker at det skal lønne seg å tjene penger.

Jordbær- bringebærplanter.

Abundance: Syltebær.

Deutsch Evern, desertbær - kr. 8,00 pr. 100 stk. kr. 70,00 pr. 1000.

J. A. Dybdal.

Samtlige sorter forbedret ved nøyaktig utvalg i flere år.

ASKER bringebær, flotte pl. kr. 30,00 pr. 100.

Krøderen Frukt og Bær, Krøderen. — Telef. 15 b.

Bekjentskap

Fhv. frontkjemper ønsker komme i forbindelse med klok kvinne med sunt livssyn. Bill. mrk. «38 år nr. 158»

«Eidskog»

Min mors hushjelp har vært i 20 år og slutter da hun skal gifte seg, derfor søker jeg fra 1. juni selvstendig og pålitelig hushjelp eller husholderske for henne og hennes sønn. — Gjerne eldre. Har føderåd, er frisk og kjekk. Attester og lønnsforlangende. Henv. fru Bergljot Nils-son, Skotterud.

Enslig mann

65 år, fhv. NS., frisk og sterk, ønsker arbeid på landet mot kost, losji el. l. Kan koke, vaske, male, har tømmermannsverktøy. Har bodd 20 år på landet, revegård, handel.

M. Elbing, Arstadgjeiten 7, Bergen.

Sjefredaktør Harry Hjørne i Gateborgs-Posten, Sveriges nest største avis, skriver hver dag under titelen Små, små ord av kärlek en liten pettispalte hvor han strør om seg med gullkorn og fyndige replikker.

Søndag 29. april serverte han sine lesere følgende:

Senator Fulbright sade härom dagen efter åhörandet av en debatt i den amerikanske senaten:

— Jag har aldrig hört så mycket ljugande i hela mitt liv!

De andra senatorerna ryckte på axlarna, skrattade hjärtligt och

ket for stortingsmannslivet i Oslo, og at en gjerne så en representant for kvinnene på partiets liste. Overfor dette erklærte fru en villig men forbeholdt først å konferere med hr. Vandvik personlig.

VED HJEMKOMSTEN OPPSØKTE hun så redaktør Vandvik som kort og godt uttalte at han ikke ønsket å bli stillet som stortingskandidat, og at det antydende forslag var i full overensstemmelse med hans eget syn, og med tidligere avtaler.

DA NOMINASJONSMØTET en tid etterpå skulle avgjøre saken, ble også Vandvik oppfordret til å gi sin uttalelse. I sitt innlegg uttalte denne at han ikke hadde «noen ambisjoner i retning av å bli stortingsmann». — Men det fremgikk med all tydelighet av innlegget at han var dypt skuffet over at spørsmålet var brakt på bane, og at han underforstått ville be-

kjent. Så usannsynlig det høres, var bladstyrets medlemmer selv med og avga stemmer, og avgjorde dermed avstemningsresultatet til egen fordel. Ungdommen protesterte selvfølgelig mot et slikt overgrep, og krevde omvalg. Men nei, Branem avsto uten videre henstillingen. Til gjengjeld rettet han en kraftig skyllébøtte mot ungdommen for å ha fremmet saken på ureglementert måte. Den skulle først ha vært forelagt distriktsledelsen til godkjenning!

Overfor en slik kjensgjerning bøyde opposisjonen stiltiende hodet.

MEN DEN MELDTE SEG MED FORNYET STYRKE ved avisens og partiets årsmøter noe senere. Ved begge møtene førte nyansettelsene i T. K. og partiledelsens forhold til timelange, stormende debatter, hvor ungdommen pånytt kritikk mot sine førere. Både Branem, exbry-

der og trofast arbeid i studerlampens skinn er sikkert gavnligere enn myrding i mørke Og Aula-branner....

Men nå har herr Bendow åpenbart fått farlige meninger! Denne beleste mann kjenner sikkert Saint Just's ord: Hva forrederi er vet man. — Det er å ha en annen mening enn den herskende klikk.

For denne svære synd blant pygmeene var det at de av herr E. stemplede «landssvikere» i realiteten ble straffedømt i henhold til den eiedommelige strafferettslærer prof. Dr. A. den næs vidunderlige lovforklaring.... Vi hadde en annen mening, støttet på Haagerkonvensjonen — enn landssvikere — om det som gavnet det militært besatte Norge. Vi våget skinn for vår oppfatning i handling. Vi respekterer de nordmenn som frivillig dro på seg alliert uniform og satte livet inn i anstendig og militær kamp for det de mente gavnet Norge. Mange beklager at kameratskapets bånd mellom begge disse frontkjemperkategorier ennå ikke er organisatorisk knyttet

Tilbake til herr Bendow, som nå ser ut til å være kommet godt etter, ære være ham for det! Han skriver i Samfundsliv, og man bør lese artikkelen i sammenheng:

«... Det spilte ingen rolle at innvendigene (mot A-pakten) ikke hadde det fjerneste med kommunisme å gjøre, det nyttet ikke å fremholde at man fant pakten tvilsom fra norsk forsvarssyn, og at et nøytralt og forsvarsforent Norden muligens var å

at de heller fortsetter å gi folk deres interessante innblikk i egyptologien! Pass bare på at De ikke blir bitt av en gjenglemte Uraeus-slange i de Faraoske gravkamre! Det hender så mangt med herrefolks opponenter .. Står De nå frem som De stevner kommer De på geledd med uønskede personer og risikerer at den bekjente bilkjører og geniale leder av den såkalte hemmelige/tjeneste — London-oberstlt. V. E. v. a. g i Myntgaten — lar Dem ta i kraven a la ex-god nordmann fra Sørøya, løytnant Per E. Danielsen.

Hold Dem på solsiden så lenge De kan, herr Bendow! Milom Backer og Berg.... Alexander Lange.

Gjærer det i Afrika?

EN svensk misjonær Einar Newman som sammen med sin frue har arbeidet på misjonsfeltet i Ekvatorialafrika, har bl. a. uttalt følgende til avisene: «Innen noen år forestår et fryktelig oppgjør mellom sorte og hvite derute, og den tid vi (underforstått: den hvite misjonen) ennå har igjen å virke i Øst-Afrika, er ikke lang».

En talsmann for Svenska Missionsförbundet synes Newman ser vel pessimistisk på forholdet og mener at det ikke i nær fremtid forestår noen krise i Afrika. Dog tilføyer han at det ikke er til å komme forbi at den hvite rase har gått hårdt fram derute, dens gjerninger er ikke glemt av den innfødte befolkning, men ligger som en surdeig og etser sinnene. Det

å benådne en meget betydelig del av sin inntektsstigning for å kunne disponere den selv».

Vi kan ikke i det lange løp, fortsatte Hambro, stimulere til øket innsats på alle områder, — jeg er enig med statsministeren i at det er ikke bare de organiserte arbeidere det gjelder, det er alle grupper i samfunnet — uten å gjøre det klart at staten ønsker at det skal lønne seg å tjene penger.

er riktig at kommunismen på sine hold har en takknemlig jordbunn også i Afrika, men ennå sålenge er ikke dens grep så sterkt at man av den grunn behøver å hengi seg til maredrammer.

Hovedinntrykket av de to herrers uttalelser er at det ulmer under overflaten også i Afrika, men at de er av forskjellig mening med hensyn til tidspunktet for den eksplosjon som fremtiden bærer i sitt skjød.

Søndag 29. april serverte han sine lesere følgende:

Senator Fulbright sade härom dagen efter åhörandet av en debatt i den amerikanske senaten:

— Jag har aldrig hört så mycket ljugande i hela mitt liv!

De andra senatorerna ryckte på axlarna, skrattade hjärtligt och sade:

— Fulbright är en ung man och alldeles ny i senaten....

Man tør kanskje tilføye at Hjørne er født i Amerika, at han har det mest solide kjennskap til amerikanske forhold og amerikansk politikk og at han i høyeste grad er «westminded». Så når han løfter riset, er det ikke fordi han ikke vet bedre, men av ren demokratisk «kärlek».

BOIKOTTEN ER SLUTT!

Etter snart 6 års boikott får også jeg nå kvoter av ur. Disse mangelvarer kan jeg naturligvis selge uten å rykke inn en større annonse i «8. Mai», men jeg selger svært gjerne mine ur til abonnenter på «8. Mai», eller andre aktive i kampen for oppreisning.

URMAKER R. GJESSING DRAMMEN

Referanser: Urmaker i konsentrasjonsleirene: Danvik Kristelige Ungdomsskole, Drammen Kretsfengsel, Turnhallen og Ilebu.

ARNE PAUSS PAUSETT:

«DET BRENNER EN ILD»

BIBLIOFIL-UTGAVE

Med dedikasjon av forfatteren, hvor dette ønskes.

Pris pr. ekspl. i postoppkrav kr. 4,50.

Bestillinger sendes postboks 260, Oslo

Av NS-mann

«8. Mai»s

kronikk 18. mai 1951

Uten meg?

Ingen vet om det kommer en tredje verdenskrig. Men flest forutsetter at den er under oppseiling. Frykten ligger i luften. Den kommer frem i skrift og i tale. Den svever mellom ordene og ligger mellom linjene. En oppladet spenning mellom øst og vest — de tidligere våpenbrødre — stiger stadig videre. Og det trette Europa hvirvles inn i det ville jag, uansett hva det selv måtte ønske. Derfor går man ut fra at også Norge vil bli trukket inn i en eventuell ny krig.

For oss NS-folk skaper denne situasjonen sine egne problemer fordi vi står i en særstilling innen befolkningen. Hvordan skal vi stille oss? Spørsmålet presenteres ofte som en spesiell frontkjempersak. Og det kan være naturlig nok. Men det gjelder oss alle. Det har både prinsipielle og praktiske sider. For tiden står de prinsipielle i første rekke.

Uten meg! Disse to små ordene er blitt et slagord, en selvskapt parole, toneangivende i vide kretser.

Dette standpunkt har en slik makt iblant oss, og i oss, at vi alle bør arbeide med å analysere det.

Vi kan vel være enige om at det rommer både tretthet, bitterhet og nøytral erfaring.

Det ville være mer enn merkelig om vi ikke skulle være trette etter krigstidens påkjenninger ved fronten og hjemme, og forfølgelsen etterpå, delvis med radikale endringer i livsvilkårene som resultat av det hele.

Men all fortidens erfaring viser hvor utrolig hurtig en slik tretthet blåses bort når fanfarene klinger gjennom luften på ny. Og det er jo den muligheten vi taler om nå. Dessuten vil både den sosiale trykkvirkning og vår egen saksinteresse ved et krigsutbrudd være så sterke at vi blir lys våkne alle sammen, vær sikker på det. En slik fellestretthet som den nåværende er ingen stabil tilstand. Den kan når som helst slå over i sin motsetning.

Bitterheten iblant oss er et problem som bare kan løses av

oss selv. Undertiden blir det sagt oss av notoriske jøssinger, at vi må ikke «være fornærmet». Denslags folk har ingen rett til å blande seg opp i diskusjonen, de har å tie absolutt stille. Hvis vi er bitre, er det vår egen sak. Hvis vi overviner bitterheten, skjer det ut fra vårt eget indre. Vi kan hverken hjelpes eller formanest på dette punkt.

Vi kan vel igjen være enige om at bitterheten er en farlig herre fordi den skyldes andre menneskers dom og derfor gjør oss avhengige av disse andre mennesker. Den bitre kan lett bli kasteball for de skiftende vindretninger i en opinion som vi prinsipielt forakter. Han kan tilslutt bli forgiftet av andre menneskers ondskap, eller bløt gjort av deres smiger, for eksempel av sødmen ved en eventuell «oppreisning». I begge tilfelle havner vi der hvor vi engang var, nemlig i Dovregubbens rike, som småroll blant småtroll, alle sammen seg selv nok.

Men hvorfor hever vi oss ikke totalt over all bitterhet hvis vi mener at vårt syn er av større format enn det som ønskes i Dovregubbens land? Her er en indre motsigelse som trenger forklaring.

Den kommer av en dobbelthet i vår innstilling. På den ene

siden føler vi oss i bunn og grunn norske, lengselsfullt bundet til folket forøvrig i videste forstand. Det var denne følelsen som bragte oss inn i NS, og som senere ble trådt under føtter på en så rå måte gjennom rettsoppgjøret. Denne delen av vårt jeg kan ikke være annet enn bitter. På den andre siden ble vårt synsfelt etter hvert utvidet. Det arbeidet seg frem av våre uklare ønsker en målsetting som inneslutter et nasjonalt syn, men som skiller seg kvalitativt ut fra all annen politikk her i landet. Dens eksponent er Vidkun Quisling, og vi mener at den ligger på et høyere plan enn noe annet som er fremkommet hos oss i vår levetid. Overfor denne målsettingen er vi alle små og ytterst utilstrekkelige. Men selve erkjennelsen, selve lojaliteten mot spesielle idealer skaper et mentalt skille og fjerner oss ide messig fra dem som står utenfor. Denne delen av vårt jeg er først og fremst universell. Derfor er den ikke bitter. Og derfor evner den, hvis vi vil, å bringe bitterheten under kontroll, å omgjøre den fra sykdomskilde til kraftkilde, fra herre til tjener.

I 1932 uttalte Quisling i Stortinget: «Jeg kunde kanskje, eller jeg burde kanskje

ha følt meg stolt over at jeg er blitt holdt verdig til således å bli forfulgt av dem som vil vårt samfunns ødeleggelse. Men jeg har ikke kunnet annet enn se på det med forakt, og kommer til å se på det med forakt, både på grunn av beskyldningens art og fordi de skriver seg fra folk som ikke har de egenskaper som jeg forlanger av dem som man skal føle seg injuriert av».

Han var bitter dengang, og han brukte ord som nøyaktig dekker vår følelse i dag. Men han sa ikke: Uten meg! Han gikk videre til han stupte.

Javel. Men sett nå at selve gnisten er borte, slukket av erfaring og ettertanke? Den sprang ut i sin tid av en selvgitt tro på at det var en fremtid å kjempe for, en samlings tanke for oss alle som nådde ut over dagen og den enkelte situasjon. Så spør vi oss nå: hva vil dette folket? Ingen ting av det vi vil. Man hører mest om hva det ikke vil. Våre drømmer mangler rot i virkeligheten. Og virkeligheten av i dag interesserer ikke ut over privatlivet, og strevet for det daglige brød. Det norske folk er ikke lidelse verd.

Her ligger sakens tyngdepunkt. Her bør hver enkelt av oss stanse opp og tenke seg om,

lenge og vel.

I sin tale i retten i 1945 sa Quisling: «Jeg vil også fremholde at et folk, det er ikke bare den nåværende slakts mennesker, det er også folkets fortid og fremfor alt dets fremtid. Det er folkets ide og vilje».

Dette er ikke en enkeltstående uttalelse av Quisling. Han ga ofte uttrykk for denne tanken. Han personifiserte den mer enn noen annen nordmann i vår tid, den skimtes overalt, hvor han behandler det nasjonale emne. Den er en av grunntesene.

Har vi levet oss tilstrekkelig inn i denne tanken og alle dens konsekvenser? En av dem er at det ikke kommer simpelt lik hetstegn mellom det norske folk og all den forvirrede dårlighet i vår tid, andres dårlighet og vår egen. Vi har ansvar både for arv og for etterslekt. Vi vet ikke hvilke muligheter neste århundre kan bringe for våre ønskemål. Kanskje blir disse mulighetene en smule forringet hvis vi nå sier: Uten meg! Alle teller.

Hva vi enn finner ut, bør vi ha søkt forankring i den indre røst som engang brakte oss inn i NS, la den hete hva som helst. Den bør til enhver tid være en større makt i vårt liv enn etterklang av London radio.

NS-mann.

Bøndenes Hus i Sarpsborg — et STRIDENS EPLE

O.r.saktører Bjørge og høyreavisen «Sarpen» driver i dag samme skitne trafikk som under redselsmånedene i 1945

HØYREAVISEN «SARPEN» i Sarpsborg kunne for en tid siden endelig gi en for alle sanne demokrater virkelig oppsiktsvekkende og alarmerende nyhet om at NS-folk hadde ved valg besatt alle plassene i styret og representanskapet i Bøndernes Hus, sarpsborg. Bladet som bl. a. også er det spesielle talerør for plyndringsdirektoratets Østfold-representant, fant ut at endel tidligere NS-folk fra distriktet ikke hadde vist den nødvendige respekt for demokratiske maktprinsipper.

Når den stadig voksende misnøye her i landet plutselig gir seg utslag i resultater som kan optas som et mistillitsvotum til dagens makthavere, så finner disse at som avledningsmanøvre er opphissende hvirvler på den velkjente stortromme fra 1945 fremdeles velegnet.

Når en høyreavis kan få seg til å skrive om «hevnløst og selvhevdelse» og NS-folks «gjeld til samfunnet» og «disse mennesker som fremdeles rotter seg sammen», ja, da vet en ikke riktig om en skal gråte eller le. At den slags galde fremdeles — anno 1951 — er å se på trykk i makthaverens aviser tyder i hvert fall på at de som i dag har lært eller forstått at de er fremdeles der de sto for fem år siden, og synes fortsatt å være berett til å bruke de samme våpen som den gang.

Når «Sarpen» snakker om «hevnløst» i forbindelse med NS-folk, så må det være tillatt å etterlyse det samme blads skitne trafikk under redselsdagene 9. mai 1945 og utover, med sine daglige giftdrypp av forvregninger og nedrakking av ærlige folks navn og virke. Vi husker fremdeles den daværende redaktørs mer enn beredvillige innstilling overfor den smusskampanje som florerte i «Sarpens» spalter. Vi husker bl. a. innlegget fra en viss ingeniør A. som tilbød seg personlig å skyte NS-folk om ikke andre ville gjøre det. At den samme redaktør senere måtte forsvinne i all stillhet p. g. a. sitt eget rulleblad er forsåvidt bare etter oppskriften.

Når den nye redaktør nå stiller spalteplass til rådighet for ny ond-sinnet ryktespredning, så er vel dette gjort etter ordre fra høyere hold.

Vi gjengir utdrag av artikkelen i det bolde høyreorgan:

«Den aksjon som her ble gjennomført i B. H. er ganske oppsiktsvekkende, skriver «Sarpen» — ikke på grunn av kupet i seg selv, men fordi det har en bakgrunn som gir grunn til å nære visse betenkeligheter. Den måten den gruppe aksjonærer det her gjelder opptrådte på, viser at disse mennesker fremdeles rotter seg sammen og handler organisasjonsmessig når de øyer en sjanse.

Hva hensikten med kupet egentlig er, er ikke godt å si. Det spørs om det ikke er en slags form for selvhevdelse eller hevnløst som har dik-

av et flertallsønske etter helt vanlige prinsipper. Dette måtte til og med selveste herr Bjørge innrømme. Hva den samme herre imidlertid ikke har opplyst noe om, er årsaken til at geenralforsamlingens flertall fant å ville skifte ham og hans likesinnede ut.

Herr Bjørges presseorgan finner imidlertid ut at «aksjonen» må «være en slags hevnløst» fra NS-folks side. Skulle en ha hørt maken til sludder. Ellers kan vi godt forstå at herr Bjørges virksomhet har gjort ham bange for Nemesis.

Der skal nå innkalles til ekstraordinær generalforsamling i Bøndernes Hus i Sarpsborg, og herr Bjørge vil nok der sørge for å skaffe seg det ønskede valgresultat.

Ja, se dette var historien om NS-folks opptakelse i samfunnet igjen, og hvordan mottakelsen fremdeles praktiseres når makthaverne trækkes på tærne.

Dette til underretning og ettertanke også for dem blant våre folk som fremdeles går rundt og tror på frasen om et rettssamfunn. Episoden i Sarpsborg kan likeledes være en påminnelse for dem som sysler med tanken om å delta i noen som helst form ved valget til høsten eller senere. Hva denslags kan føre til av ubehageligheter kan enhver tenke seg.

Det synes nå klart at ethvert forsøk på å heve vår stemme vil bli mistenkeliggjort og sabotert ved enhver anledning. Vi er utelukket fra å si vår mening i den ensrettede presse, og det gjøres fortsatt hva gjøres kan for å holde oss utenfor på andre områder. La dette være en lærepenge også for andre av våre folk som måtte ha revidert sin oppfatning.

G-d.

Godtroende geistlighet

VED NYTTARSTID STOD DET A LESE i avisene at en flokk på 200 prester fra Oslo bispedømme skulle samles i Oslo for å bevitne den fra tredende biskop Eivind Berggrav sin takk og hyldest.

Om forløpet av selve den høytide-

To brosjyrer som alle må ha!

Prost A. E. Hedem har i 1949 og i 1950 sendt ut to brosjyrer om hvilke man vanskelig kan bruke noe annet uttrykk enn at de er sensasjonelle.

Den første heter «Landssvikopp-gjøret og rettskildene. En undersøkelse» og den annen «Kongens linje, kirkens konto, rettens status».

Med overlegen klar logikk har prost Hedem i disse to brosjyrene dissekert den ubehagelige materie som heter «rettsopp-gjøret» og gitt oss i en knapp og konsentrert form en utredning om de resultater han er kommet til, som «slår tvers gjennom veggen».

Saklig, objektivt og faktisk trekker prost Hedem fram nettopp det som er det essensielle ved det makabre oppgjør og dets grunnlag. Jeg må ærlig tilstå at av oppgjørstidens norske litteratur er det disse to brosjyrene som har gitt meg den største glede, og for å være enda mere ærlig vil jeg ytterligere erkjenne at jeg på juriststandens vegne ikke kan unnlate å føle misunnelse over at det er en teolog og ikke en jurist som har hatt evnen til å trekke disse lynende klare og overbevisende konklusjoner.

Prost Hedem hører til overlege Scharffenbergs gruppe, den som uforferdet og uten hensyn til seg selv rykker ut til dyst på sannhets- og rettferdsfronten. Han har aldri hatt noe å gjøre med den politiske oppfatning som de fleste av oppgjørets ofre har sognet til. Nettopp derfor har hans meninger i dette øyeblikk den dobbelte vekt.

Vi bringer Dem vår varmeste takk, prost Hedem, og håper at vi fortsatt må kunne regne med å ha Dem på siden av oss som vår aktive medkjemper for norsk historisk sannhet.

Brosjyrene fåes ved henvendelse til prost Hedem, Rekkevik pr. Larvik. Og spre dem så vidt som du evner. De er nødt til å feng ei selv den mest motvillige.

Helge Grønstad.

Flyktningene vil ikke til Norge

Norge ligger for nær Sovjet.

DET HENDER SA MANGT. Her har Den norske flyktningekomite strevet med opprop og innsamlinger for å skaffe midler til å motta noen av de ulykkelige flyktninger som frister en fortvilet skjebne ute i det sønderbombede Europa. Men hva hen der så? Jo, flyktningene tør ikke komme. De vil lengere vestover enn til Norge som har grense med Sovjet Russland, noe som vi her sørpå har så altfor lett for å glemme.

Hedrum kommunes lokale flyktningekomite har opplevet dette avslø-

8. M Noen ord til «Taushetsfronten»

Av Helge Grønstad

Mange av dem som i okkupasjons-tiden var bitre motstandere av NS, har i den såkalte «oppgjørstid» utviklet seg til å bli like bitre motstandere av «rettsstaten Norge». De har oppdaget falskheten, hulheten ved selve «rettsopp-gjørets» grunnlag, de har med det anstendige menneskes forferdelse konstatert i hvilken grad den politiske og personlige makt har fått bre seg på rettferdighetens bekostning. Og i samsvar dermed har de — tross avvikende politisk oppfatning — sluttet aktivt opp på sannhetsfronten.

For disse mennesker kan «rettsopp-gjørets» ofre føle den største respekt og aktelse. Mer enn noe annet er det innsatsen fra dette hold som gir oss den sikre forvisning, at ennå er ikke landet vårt som rettsstat råtnet helt ned i roten.

Friske rotskudd bærer bestandig bud om muligheten for ny vekst.

Utenom disse — dessverre, få aktive — medkjemper har vi imidlertid en mengde mennesker som befinner seg på det absolutte nullnivå. Riktignok er de inne i seg selv klar over at «rettsopp-gjøret» er befengt med så å si alle de svakheter og urimeligheter som det overhodet er plass for. Likevel har de bøyd nakken under myndighetenes taushetsparole. At folk drukner like for øynene på dem, kan ikke rive dem ut av deres passivitet. A kaste ut en livbøye eller ta et raskt stup i sjøen passer dem ikke. De foretrekker heller å stå i sikker bortgjemthet bak nærmeste hus-hjørne for å titte seg til hvordan bergingsaksjonen lykkes for dem som lyder menneskepliktens første bud og lar alle betenkeligheter fare.

I hetzens tid var også i jøssing-kretser «opp-gjøret» det vanlige sam taleemne. Nå — i ettertankens tid — er det ikke lenger god tone å komme inn på denslags. Skjer det, spiller man rett og slett fornærmet på vegne av den «gode, nasjonale innstilling». «Nei, kom nå ikke med slikt prat», heter det, «det der er da sannelig så gammelt og forfersket, at det vil vi ikke høre noe mere om. La oss snakke om noe annet. Hvordan gikk det i Tennishallen på Bygd øy siste lørdag?»

Så langt har ikke disse mennesker evnet å nå i retning av å diskutere seg selv at de forstår at de står som fullgode eksponenter for den dårlige, offentlige samvittighet. De skjønner ikke at de gjennom en slik liten «uskyldig» tirade leverer en skånselsløs karakteristikk

dri for gammel til å nevnes. Og ingen tar skade på sin sjel ved å gå inn for det som er sant og rett. — Svikter de her, så bærer de med en ganske annen rett sviker-navnet enn de «landssvikere» som fikk titelen påstemplet seg i frigjøringstidens rotasjonspresse.

Vær klar over, ærede representanter for den tause front, at den historiske sannhet aldri lar seg kverke av massediktert taleforbud eller giddesløs passivitet. Vær klar over det jo før jo heller. Og gjør så det som er din norske plikt: — dann deg en begrunnet mening, og la denne mening komme til uttrykk! Den floke som «rettsopp-gjøret» i Norge har laget, er landets største ulykke i en ytterst vanskelig og farlig tid. Derfor gjelder det å få den løst så snart som det overhodet er gjørlig. Hver dags utsettelse er til skade for norske interesser.

Skyv ikke over på en ubestemt framtid den løsning som øyeblikket krever. Stemple deg ikke selv som en sannhets-sviker, vis din respekt for de elementære menneskerettigheter ved å slutte opp om det krav som idag er stilt myndighetene om full åpenhet vedrørende alt som har forbindelse med «rettsopp-gjørets» grunnlag og gjennomføring. Ennå gjemmes det på ting, som hvis de ble lagt fram i dagens klare lys, ville bringe uforstående eller tvilende kretser store overraskelser.

Forbundet for Sosial Opreisning har utviklet seg til å bli en generalnevner for krefter som aldri akter å avfinne seg med skamløse anslag mot Norgeshistoriens sannhet. Og dette forbund som ikke har engang sneven av noe politisk islett, står åpent for alle og enhver uten hensyn til hvilken politisk oppfatning de selv måtte ha. Vilkaet er bare at man sverger betingelsesløst til prinsippene om sannhet og rett. De begrepene er Forbundets fane. Noe annet kjenningsstegn har vi overhodet ikke.

Enkelte steder har interesserte — og i alt vesentlig er det folk utenom oppgjørsfrenes rekke — dannet studiesirkler, der de kommer sammen i ukentlige aftermøter, og der de har tatt okkupasjonstidens historie og «rettsopp-gjøret» opp til inngående spesialgranskning og diskusjon. Dette er ypperlige tiltak, som bør få tallrike avleggere rundt om i by og bygd. Går en behjertet mann eller kvinne i spissen, viser det seg at det ikke mangler på dem som vil være med. Sikrere er ikke «Taushetsfronten» bak sine bastio-

Er De idag en tilfeldig leser av «8. Mai» så bli imorgen en fast abonnent.

UKEN

ETTER OPPGAVER FRA INDUSTRIEN

ligger verdien av demontasjonsødelgelser på ca. 3,6 milliarder Mark. Til grunn for beregningen ligger verdien fra 1938. Verdien på den tid demonteringen foregikk ligger derimot på ca. 6,5 milliarder Mark. (Die andere Seite, nr. 12/51).

FRANSK SAMLING

general de Gaulles parti, har vunnet ni av nitten plasser ved valgene i Marokko til den franske sektor av det konsultative regjerråd. De uavhengige fikk 4 plasser og sosialistene, de radikale og de moderate fikk hver to plasser. (Bergens Tid. 8. 5. 51).

SVERIGES STATSMINISTER

Erlander, skal i august besøke Wien, bl. a. for å dape noen gater som er delvis oppbygget med svensk hjelp, og som er oppkalt etter avdøde statsminister Per Albin Hansson. (Berlingske Tid., 8. 5. 51).

BERLINS FORENING FOR

Tidligere Krigsfanger, har offentliggjort en oppgave hvorav det framgår at det fremdeles befinner seg 251.564 menn og 350.000 kvinner i russisk fangenskap. I andre land er det fremdeles tilsammen 2180 krigsfanger. (Die Zeit, nr. 18/51).

ET REUTER-TELEGRAM

fra New York 29. 4. til svenske aviser forteller at den amerikanske kjøttkrise ventes å bli forverret, slik at det bare er mulig å komme over kjøtt til fantasipriser som den alminnelige mann ikke kan betale. Man skylder på at kvegelerne lar være å slakte for stadig å tvinge prisene i været.

OVER 28.000 MANN

er falt på fransk side under stridene mot Viet-minh rebellerne i Indo-Kina siden 1945, blir det meldt offisielt. De franske styrker i Indo-Kina teller nå 225.000 mann. Der til holder man på å organisere en viet-namarme på 165.000 mann. Vietminh-styrkene anslåes til ca. 300.000 mann. (G. H. & S. T. 10. 5. 51).

DEN BRITISKE HØYKOMMISSÆR

sir Ivone Kirkpatrick har meddelt at høykommisjonen har opphevet det bestående forbud mot utreisen av seilflysporten (Die Zeit, nr. 18/51).

SOVJETUNIONEN

og de østtyske myndigheter har sendt mange tusen agenter til Vesttyskland for å framkalle misstemning blant tyskere og okkupa-

det har en bakgrunn som gir grunn til å nære visse betenkeligheter. Den måten den gruppe aksjonærer det her gjelder oppfører seg på, og disse mennesker fremdeles rotter seg sammen og handler organisasjonsmessig når de øyner en sjanse.

Hva hensikten med kupet egentlig er, er ikke godt å si. Det spørs om det ikke er en slags form for selvhevdelse eller hevnløst som har diktert aktivistene i denne sak. Men vi forstår ikke at folk, som for lengst har gjort opp sin gjeld til samfunnet og som er kommet godt i gang igjen på sin nye bane, vil la seg bruke i en slik aksjon og atter henlede oppmerksomheten på seg på en måte, som vil vekke forargelse hos de fleste.

«Det sittende styre» ledes og dikteres av plyndrigsdepartementets onde ånd i Østfold, herr sakfører Knut Bjørge, Sarpsborg. Herr Bjørge øynet i 1945 her sjansen til et betalt verv, og har siden drevet Bøndernes Hus til å bli et permanent underskuddsføretagende, mens hans forgjenger — en NS-mann — kunne oppvise ganske andre resultater. Dette har selvsagt gått opp for aksjonærene også — noe det sittende styre altså ikke fant å kunne bøye seg for.

Dels gjennom underhåndsagittasjon blant krongjessingene og dels gjennom en utpekulert pressepropaganda i distriktet — hvor selvsagt den ene part har fått fritt slag — har det nå endelig lyktes for den samme herr Bjørge, gjennom sine spesielle kanaler, å opphisse gemyttene mot NS-folk på nytt.

Stillet overfor en ny trussel etter tro kopi fra terrorveldet i 1945, med utsikter til å bli boykottet, trakassert og økonomisk ruinert på nytt om ikke de «uønskede elementer» øyeblikkelig trakk seg ut av representantskapet i Bøndernes Hus, fant endel å måtte trekke seg tilbake og offentlig be om pent vær. Dette på tross av at «kuppet» var et resultat

geistlighet

VED NYTTARSTID STOD DET A LESE i avisene at en flokk på 200 prester fra Oslo bispedømme skulle samles i Oslo for å bevitne den fra tredende biskop Elvind Berggrav sin takk og hyldest.

Om forløpet av selve den høytidelige begivenhet har jeg intet sett i avisene, men man kan trygt gå ut fra at den er avvirket under utfoldelse av de former som høver ved en slik anledning, med kaffe og kaker, takketal, salmesang osv.

Man har selvfølgelig ikke lov til å tvile på at hver og en av de to hundrede prester har vært i god tro. Men forutsetningen for dette må igjen være at ingen av dem har lest hr. Berggravs bok «Folkedommen over NS» «den styggeste bok som er utkommet på norsk» som den er blitt kalt.

Hadde prestene lest denne bok er det utenkelig at de kunne gått til det skritt å hyldes dens forfatter.

Det er aldri for sent for et menneske å komme til sannhets erkjennelse og de to hundrede prester vil sikkert være takknemlig om de nu blir gjort oppmerksom på sin villfarelse.

Jeg vil derfor foreslå at «8. Mai» åpner en subskripsjon til innkjøp av det antall eksemplarer av Folkedommen over NS som skal til for at hver av Oslos bispedømmes prester kan få sitt, og at boken sendes til hver enkelt av dem. Navn og adresser finnes i Statskalenderen.

Boken averteres nu til nedsatt pris — 50 øre.

ARNE.

Til Brit Tveit

IG LAS MED GLEDE OG INTERESSE din kronik i bladet for 4de mai, det var det beste eg hev lese på lenge, eg var gla og stolt av å være NS-mann, då vi kan ha so klarsynte og gode kvinner blant oss. Kvinner som tross motgang og forfylgning ikkje bær hat i sitt bryst, men bær høgreiste idealer i kampen for det gode og rette, i kampen mot faren frå aust.

Eg las og stykkje av denne frontkjemper som sjuler seg bak namnet DAVIDO. Eg må sei eg vart trist stemt då eg hadde lese det. Eg veit nok at dere frontkjemperes ideal hev havt stort vonbrot, og at dere hev lide ubeskriveleg mykje urett. Men veit dere ikkje at Mesteren hev sagt, «Det er betre å li urett enn å gjere urett». Det er dere som hev sett rett, for heile den vestlege verden går no inn for den same kamp som dere. — Ber ikkje hat til nokon «for hatet ber bare negativitet i seg, so dere bare lid av det».

Ver gla for du fær bere det stolte namnet «Frontkjemper». Tenk om du hadde vore blant dei som låg på skogen — røva bankar og drap folk i bakhold, då hadde ein havt grunn til å vere mismotig. Gjessingane er gjennomgående små folk, og hadde dei hatt litt storpolitisk syn so dei kunne se utviklinga so hadde dei meir grunn til å vere mismotige enn vi i N. S.

Til Brit Tveit vil eg få lov å sei, De må skrive meir.

Mel. helsing

frister en fortvilet skjebne ute i det sønderbombede Europa. Men hva hen der så? Jo, flyktningene tør ikke komme. De vil lengere vestover enn til Norge som har grense med Sovjet. Russland, noe som vi her ser på har så altfor lett for å glemme.

Hedrum kommunes lokale flyktningekomite har opplevet dette avslag på sitt velmente strev, men i bitterheten over dette må man ikke glemme at man har med til vanvid skremte mennesker å gjøre, og de vil bort, langt bort fra elendigheten for å begynne et nytt liv i sikkerhet, noe som vi oppriktig talt ikke kan by dem. Dertil har disse flyktninger hørt for meget om det som er hendt både her og andre beslektede steder. Men vi

Engelsk syn på pressens holdning til rettssaker

Den norske presse og «rettsoppgjøret»

I det engelske overhus ble forleden behandlet spørsmålet om pressens stilling til løpende rettssaker. Det ble bebreidet pressen at den viste ringeakt for retten («contempt of court»), når den tok forhåndsstilling m.h.t. skyldspørsmålet og straff-utmåling istedetfor å avvente avgjørelsen fra domstolen. Bl. a. hadde en general Morgan skrevet en serie artikler i en ledende dagsavis om den påståtte straffeskyll for Landsbergtykerne som er dømt til døden av en amerikansk krigsrett og som nå venter på den endelige avgjørelse i den amerikanske høyesterett.

På foranledning avga lord Jowitt følgende erklæring på vegne av regjeringen: «Det er 2 prinsipper vedrørende legal rettsgang som alltid bør holdes for øye:

Det første er dette: At alt i retning av saksbehandling i pressen er absolutt frastøtende for enhver av vår rase (applaus). Sålenge rettens behandling av saken ennå ikke er avsluttet, er det ganske klart at det overholdet ikke må skrives kommentarer om den. Det er noe som sund fornuft skulle tilsi. Men rettergangen bør alltid være offentlig, og saksbehandlingen bør alltid refereres upartisk («fair»).

Det annet prinsipp er dette: Når rettssaken er omme, lukk da dørene opp og la alle kritisere så mye de vil.»

Det er synd at vi ikke også i Norge har et «overhus» med adelsmenn av karakter og syns- måter som kunne si den norske

La oss snakke om noe annet. Hvordan gikk det i Tennishallen på Bygdøy siste lørdag?»

Så langt har ikke disse mennesker evnet å nå i retning av å diskutere seg selv at de forstår at de står som fullgode eksponenter for den dårlige, offentlige samvittighet. De skjønner ikke at de gjennom en slik liten «uskyldig» tirade leverer en skånselsløs karakteristikk av sin egen ynkelighet.

Den faktiske urett blir aldri for gammel til å bøtes på. Den blir al-

som også denne gang, må bli, skulle ikke vi begynne å stille oss litt mere fornuftig overfor hverandre og ikke bare gå og dømme og hate hverandre på grunnlag av et diktators propaganda etter utlendigheten.

presse et sannhetens ord, når den på forhånd hisset opinionen opp mot en tiltalt og senere leverte énsidige og «unfair» referater fra saksbehandlingen, med fortieelse eller forvrengning av forsvarrets beviser og prosedyreinnlegg, slik som vi i taushet måtte være vitner til i etterkrigs tiden.

For mange av avisene har den ne moralske feighet og samvittighetsløshet antagelig vært utslag av spekulasjon i logring for «mannen i gaten» og den mentale massepsykose som over 90 pst. av avisene selv medvirket til å skape etter «frigjøringen», — men utskielene må nok også sees i forbindelse med vedk. pressorganers eget forhold i okkupasjonstiden — ikke minst av profitormessig art —, og den derav følgende senere avhengighet av de politiske makthavere.

Evnen til nøktern objektivitet og rettsindig bedømmelse begynner nå visstnok etterhvert å bli mer alminnelig, etter at de sadistiske følelseskomplekser er på det nærmeste utlignet, men det er ennå påtagelig hvor vanskelig det er for fhv. NS å komme til orde i dagspressen og tidsskrifter, selv etter at oppgjøret er så godt som avsluttet. Desto større er betydningen av at alle de kanaler som disponeres blir utnyttet til orientering av rettenkende landsmenn om den mentalitet og de lov- og rettsbrudd som har preget det norske hevnoppgjør (jfr. prof. Castberg i Norsk livssyn og samfundsliv s. 121).

net studier, og det er sammen i ukentlige aftennøter, og der de har tatt okkupasjonstidens historie og «rettsoppgjøret» opp til inngående spesialgranskning og diskusjon. Dette er ypperlige tiltak, som bør få tallrike avleggere rundt om i by og bygd. Går en behjertet mann eller kvinne i spissen, viser det seg at det ikke mangler på dem som vil være med. Sikrere er ikke «Taushetsfronten» bak sine bastioner. Ønsket om visshet og sikre informasjonser viser seg heldigvis sterkere enn markedte paroler.

Ta oppgaven opp, enhver på sitt sted og innen sin omgangskrets! — Send nærmere opplysninger om sirkelens organisasjon og antallet av deltagere til Forbundet, Kierschows gate 5, Oslo, så skal Forbundet etter evne bidra med trykksaker og annet materiell.

Vær med som aktiv sannhetskjemper! Kast alle betenkeligheter over bord! Til syvende og sist er det allikevel vårt syn som blir det seirende.

HELGE GRØNSTAD.

Den diplomatiske forbindelse mellom Norge og Tyskland gjenopptas.

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Etter hva Deres korrespondent erfarer på vel underrettet hold her, kan det ventes opprettet en tysk diplomatisk representasjon i Norge i form av en legasjon i Oslo. I denne forbindelse vil det reise seg spørsmål om hvor den tyske legasjon skal holde til, idet Tysklands tidligere legasjonsbygning på Drammensveien i den vestlige del av Oslo som kjent er opptatt av den sovjetrussiske ambassade.

Det er ennå ikke gitt noen beskjed om navnet på den tyske sendemann i Norge. Det eneste som er opplyst er at han vil bli ledsaget av to faste diplomater nemlig en legasjonsråd og en presseattache.

Fra den 12. mai er den norske misjon i Bonn forvandlet til legasjon, idet den norske misjonssjef, minister Danielson, er akkreditert direkte hos den tyske forbundspresident Goebbels som norsk sendemann.

FRØPOTETER

Marius, velsorterte frøpoteter tilsalgs.

PER LIE, Kapp

SOVJETUNIONEN

og de østtyske myndigheter har sendt mange tusen agenter til Vesttyskland for å framkalle misstemning blant tyskere og okkupasjonstroppene, heter det i en brosjyre som det amerikanske utenriksdepartement har utgitt. (Sthlms-Tidn., 30. 4. 51).

TIL OG MED FRA

forbundstingets talerstol har det vært snakket åpent om sløseri i forbindelse med okkupasjonskostningene. Blant de ting som har falt sterkest i øynene er en kjeglebane for de allierte tropper i Garmisch-Partenkirchen, en kjøleskapkonto på ca. 14 millioner kroner, møbler for ca. 60 millioner, og en utgift på 17.000 kroner for hver soldat de allierte holder i Tyskland. (Bergens Tid., 8. 5. 51).

DEN ALLIERTE HØYKOMMISSJON

har igjen opphevet tallrike restriksjoner på tysk forskningsarbeide. (Die Zeit, nr. 18/51).

DEN KRIGEN SLUTTET

har Sverige bygget ca. 15.000 beskyttelsesrom med plass for 1 million mennesker.

SAKEN ER KLAR

I en offisiell annonse om «Engagement som vollmester ved Sjøforsvaret i Trøndelag» står det i punkt 2: «Personell som ikke er inne til militærtjeneste, må sende inn attest for nasjonal holdning under okkupasjonen».

Lengere er vi altså ikke kommet seks år etter at galskapen begynte. Men saken er klar: Det er henimot 200.000 tyskarbeldere som ikke har noen vanskelighet med å skaffe seg attest for «nasjonal holdning» og skulle det klikke, får de ta geistligheten til hjelp slik som han som tjenestgjorde som tolk for tyskerne inntil det hele begynte å bli kritisk: Han gikk til den høye geistlighet, og der fikk han formentlig absolusjon og er i dag så ømfintlig, at han tåler ikke å innkassere provisjon for virksomhet som har noen som helst forbindelse med tidligere NS-folk. Det burde bli en god voldemster i Norges forsvar mot — ja mot dem, som våre gutter bekjempet i de hårde år da det var farlig å være idealist og nasjonal i ordets egentlige betydning.

Hjemmefrontens forsvarsminister må ha god råd, når han kan unnvære dem i den kamp på liv og død som A-paktlandene forbereder seg på og hvor vårt lands forsvarere skal utgjøre en høyst utsatt post.

La.

Nordmørspostens Trykkeri

«I god orden —»

To sitater

Aftenposten — Norges største avis — lørdag aften 28. april nr. 196: Tokio 28. april.

Situasjonen i området nord for Seoul er ellers uklar. Associated Press-korrespondenten Robert Eunsom melder fra fronten at den allierte tilbaketrekingen fortsetter i god orden.

Dagens Nyheter — Sveriges største avis — søndag morgen 29. april nr. 144: Tokio 28. april.

FN-reträtten under lördagen blev en dramatisk massflykt under de miserablaste förhållanden längs upplösta vägar och över gytjtigars risfält. Det har regnet oavbrutet i två dygn, och särskilt de motoriserade förbanden har svårt att hinna undan kommunisternas snabbt avancerande förtrupper. Ordern lyder på blixtrreträtt till nya försvarsställningar. Den snabba utrymningen av Uijongbu har skapat ett kritisk läge för stora amerikanska truppstyrkor som retirerat från Hwachondammarna i central-Torn.